

Uchwała Nr XXV/499/13
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego

z dnia 19 marca 2013 r.

w sprawie przyjęcia Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok w Województwie Warmińsko-Mazurskim.

Na podstawie art. 3 ust. 4 oraz art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 roku, nr 69, poz. 415 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok w Województwie Warmińsko-Mazurskim w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Julian Osiecki

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

**REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ
NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2013 ROK**

**W WOJEWÓDZTWIE
WARMIŃSKO-MAZURSKIM**

(projekt)

Olsztyn 2013

Spis treści

Definicje i objaśnienia	3
Wstęp	5
Rozdział 1. Uwarunkowania prawne, programowe i organizacyjne Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok.....	6
Rozdział 2. Opis sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim.....	10
2.1. Czynniki kształtujące sytuację społeczno-gospodarczą województwa warmińsko-mazurskiego w 2012 roku	9
2.2. Poziom bezrobocie	13
2.3. Stopa bezrobocia.....	15
2.4. Struktura regionalnego bezrobocia	18
2.5. Oferty wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej.....	22
2.6. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	24
Rozdział 3. Prognoza sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2013 roku	27
Rozdział 4. Istniejące i potencjalne zagrożenia realizacji działań w 2013 roku	29
Rozdział 5. Cele polityki rynku pracy, priorytety i działania na rzecz zatrudnienia na 2013 rok	29
5.1. Cele polityki rynku pracy w 2013 roku	31
5.2. Priorytety polityki rynku pracy w 2013 roku	32
5.2.1. Priorytet 1. Prowadzenie aktywnej polityki rynku pracy, adekwatnej dozmieniających się potrzeb w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów pracy	32
5.2.2. Priorytet 2. Działania zmierzające do usprawnienia obsługi rynku pracy	34
5.3. Priorytetowe grupy osób w 2013 roku	36
5.4. Priorytetowe programy i projekty rynku pracy w 2013 roku	38
Rozdział 6. Podstawowe kryteria wsparcia projektów dot. poprawy sytuacji na rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w regionie	39
Rozdział 7. Główne źródła finansowania zadań ujętych w RPD na 2013 rok.....	41
Rozdział 8. Monitoring wykonywania zadań RPD na 2013 rok	44
Załączniki do Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim na 2013 rok.....	45
Załącznik 1. Zespół do spraw Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok	45
Załącznik 2. Harmonogram opracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok w Województwie Warmińsko-Mazurskim	46

Definicje i objaśnienia

Wyjaśnienie podstawowych pojęć i zagadnień zostało przygotowane w oparciu o Ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami) – zwana dalej ustawą, jak również Słownik pojęć stosowanych w badaniach statystycznych statystyki publicznej.

Bezrobotny według ustawy – to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie ucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie niestacjonarnym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m. in.:

- ukończyła 18 lat;
- nie osiągnęła wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.17);
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie;
- nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania.

Bezrobotny bez kwalifikacji zawodowych – osoba bezrobotna zarejestrowana nieposiadająca kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu, poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu. Od listopada 2005 r. także osoba z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Bezrobotny długotrwale – osoba pozostająca w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Bezrobotny do 25 roku życia – bezrobotny, który do dnia zastosowania wobec niego usług lub instrumentów rynku pracy nie ukończył 25 roku życia.

Bezrobotny nowozarejestrowany – osoba, która w okresie sprawozdawczym została zarejestrowana w urzędzie pracy jako bezrobotna (w ciągu miesiąca, kwartału lub roku). Wśród nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyróżnić można następujące kategorie:

- rejestrujących się w urzędzie pracy jako bezrobotni po raz pierwszy i powracających do rejestracji po raz kolejny (w tym po pracach interwencyjnych, robotach publicznych lub po szkoleniu),
- osoby dotychczas nie pracujące i poprzednio pracujące,
- osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki,
- zwolnionych z przyczyn zakładu pracy (zwolnienia grupowe).

Bezrobotny powyżej 50 roku życia – bezrobotny, który w dniu zastosowania wobec niego usług lub instrumentów rynku pracy ukończył co najmniej 50 rok życia.

Bezrobotny w szczególnej sytuacji na rynku pracy – zgodnie z art. 49 ustawy to bezrobotny należący do jednej z poniższych kategorii:

- bezrobotni do 25 roku życia,
- bezrobotni długotrwale,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- bezrobotni niepełnosprawni.

Fundusz Pracy – państwowy fundusz celowy, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy. Stanowi on główne źródło finansowania działań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji bezrobotnych. Przychodami Funduszu Pracy są, zgodnie z art. 106 ustawy między innymi:

- obowiązkowe składki, do których zobowiązani są pracodawcy;
- dotacje z budżetu państwa;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej na współfinansowanie projektów finansowanych z Funduszu Pracy.

Środki Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji bezrobotnych są limitowane, a ich wysokość dla poszczególnych województw, ustalana jest corocznie na podstawie wzoru algorytmicznego. Ze środków Funduszu Pracy wypłaca się również zasiłki z tytułu bezrobocia. Środki na zasiłki nie wchodzi w limit przyznawany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej na aktywizację bezrobotnych. Urzędy pracy otrzymują środki na ten cel odpowiednio do zgłaszanych potrzeb (wiąże się to ze zmienną liczbą bezrobotnych uprawnionych w danym miesiącu do pobierania zasiłku).

Miejsca aktywizacji zawodowej – staże, prace społecznie użyteczne oraz przygotowanie zawodowe dorosłych.

Oferta pracy – oznacza wolne od wymagań naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, w rozumieniu przepisów prawa pracy, zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika.

Prace interwencyjne – zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Prace społecznie użyteczne – prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.

Przygotowanie zawodowe dorosłych – instrument aktywizacji w formie praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowany bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej, zakończonego egzaminem.

Roboty publiczne – zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką: ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeśli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków.

Staż – nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą.

Stopa bezrobocia – procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej).

Szkolenie – pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

Zatrudnienie niesubsydiowane – zatrudnienie na otwartym rynku, nie finansowane ze środków Funduszu Pracy.

Zatrudnienie subsydiowane – zatrudnienie finansowane ze środków Funduszu Pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, podjęcia działalności gospodarczej oraz podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego.

Współczynnik aktywności zawodowej – obliczany jest jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem.

Wskaźnik zatrudnienia – obliczany jest jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem.

Koszt ponownego zatrudnienia – (tj. efektywność kosztową) – stanowi iloraz kwoty poniesionych wydatków w określonym roku na daną formę aktywizacji oraz liczby osób, które po zakończeniu udziału we wskazanym roku w danej formie aktywizacji uzyskały w okresie do 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęły działalność na własny rachunek.

Efektywność zatrudnieniowa – (tj. wskaźnik ponownego zatrudnienia) – wyrażony w procentach stosunek liczby osób, które po zakończeniu w danym roku udziału w określonej formie aktywizacji uzyskały w okresie do 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęły działalność na własny rachunek – do liczby osób, które w roku danym zakończyły udział w danej formie aktywizacji.

Analiza efektywności programów rynku pracy za dany rok, sporządzana jest trzy miesiące po zakończeniu roku kalendarzowego. Tak więc zbadanie efektywności programów rynku pracy realizowanych w 2012 roku możliwe będzie po zakończeniu I kwartału 2013 roku.

Wstęp

Wspólna polityka w dziedzinie zatrudnienia, spraw społecznych i włączenia społecznego prowadzona przez Unię Europejską ma zasadnicze znaczenie dla dynamicznego rozwoju społeczeństwa opierającego się na wiedzy oraz pogłębianiu spójności społecznej. Szczególnie istotne są inwestycje w edukację i naukę oraz w politykę zatrudnienia, która powinna dotrzymać kroku zmianom oraz postępującemu starzeniu się społeczeństwa.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu *Europa 2020* stanowi zbiór zasad i priorytetów ukierunkowujących działania Unii Europejskiej na określone cele w zakresie polityki zatrudnienia. Realizacja powinna odbywać się w oparciu o trzy priorytety:

- **rozwój inteligentny** – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **rozwój zrównoważony** – wsparcie gospodarki bardziej konkurencyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów;
- **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu** – wsparcie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność terytorialną i społeczną.

W ramach regionalnej polityki rynku pracy powinny być prowadzone rozwiązania ukierunkowane na efektywną aktywizację osób zarejestrowanych w urzędach pracy. Ważnym czynnikiem będzie intensyfikacja działań pod kątem objęcia aktywizacją zawodową jeszcze większej, niż do tej pory liczby osób bezrobotnych wymagających wsparcia w wejściu i utrzymaniu się na rynku pracy. Zindywidualizowane i kompleksowe podejście do pracy z klientami urzędu pracy powinno zwiększać skuteczność podjętych działań oraz umożliwiać podjęcie zatrudnienia lub uzyskanie nowych kwalifikacji zwiększających szanse na rynku pracy.

Skuteczność działań zapewnią między innymi kroki zmierzające do zwiększenia inicjatyw mających na celu współpracę pomiędzy instytucjami rynku pracy, m.in. publicznymi służbami zatrudnienia, a agencjami zatrudnienia, ośrodkami pomocy społecznej oraz z innymi instytucjami działającymi na rzecz rynku pracy (Akademickimi biurami karier, organizacjami pozarządowymi).

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 obejmuje szereg kluczowych wytycznych, służących rozwiązaniu najistotniejszych problemów rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim. W związku z tym, dokument obejmuje:

- uwarunkowania prawne, programowe i organizacyjne RPD na 2013 rok;
- charakterystykę sytuacji na regionalnym rynku pracy w 2012 roku wraz z oceną podstawowych procesów i zjawisk oraz sformułowaniem syntetycznej diagnozy stanu;
- prognozę sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2013 roku;
- podstawowe cele polityki rynku pracy, priorytety oraz działania na rzecz zatrudnienia, zaplanowane do realizacji w 2013 roku w województwie warmińsko-mazurskim;
- wskazanie głównych źródeł finansowania zadań wraz z informacją o wielkości środków finansowych na 2013 rok;
- sposób monitorowania i koordynowania planowanych do wykonania zadań, wydatkowania środków finansowych oraz wyznaczonych do osiągnięcia rezultatów.

Rozdział 1. Uwarunkowania prawne, programowe i organizacyjne Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok

Podstawą prawną przygotowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia (RPDZ) są zapisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.). Zgodnie z art. 3 ust. 4 i art. 8 Ustawy samorząd województwa corocznie przygotowuje RPDZ na podstawie Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, uwzględniając Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku oraz strategię wojewódzką w zakresie polityki społecznej, po zasięgnięciu opinii powiatowych jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerów społecznych. Przygotowanie i realizacja RPDZ służy określaniu oraz koordynowaniu przez samorząd województwa regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy.

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok został opracowany na podstawie Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2012-2014, przyjętego Uchwałą nr 138/2012 Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2012 roku, stanowiącego podstawę realizacji zadań państwa w zakresie promocji zatrudnienia łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, jak również wytyczne zawarte w Europejskiej Strategii Zatrudnienia oraz krajowych dokumentach strategicznych, a w szczególności wytyczne Krajowego Programu Reform na rzecz Realizacji Strategii Europa 2020. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2012 - 2014 oparty jest na dwóch priorytetach:

➤ Priorytet I „Adaptacyjny rynek pracy”

Realizacja priorytetu odbywać się powinna poprzez:

- skuteczne wdrażanie aktywnej polityki rynku pracy oraz uczenia się przez całe życie;
- wydłużenie czasu pozostawania na rynku pracy;
- przeciwdziałanie i minimalizowanie niedopasowania strukturalnego;
- podjęcie działań na rzecz nowych i lepszych miejsc pracy;
- zapewnienie większego bezpieczeństwa na rynku pracy.

➤ Priorytet II „Wzmocnienie obsługi rynku pracy”

Realizacja priorytetu odbywać się powinna poprzez:

- zwiększenie konkurencji pomiędzy podmiotami realizującymi działania na rzecz aktywizacji bezrobotnych i poszukających pracy;
- wprowadzenie zmian w zakresie funkcjonowania sieci współpracy publicznych służb zatrudnienia i ich partnerów na rynku pracy świadczących usługi wspierające mobilność w dziedzinie zatrudnienia na poziomie międzynarodowym;
- wzmocnienie otoczenia prawnego jako jednego z elementów wspierania konkurencyjności, którego wymiernym rezultatem jest uelastycznienie rynku pracy.

Na etapie przygotowywania dokumentu opierano się także o założenia programowe, skierowanego w styczniu br. do konsultacji społecznych, Programu Rozwoju Przedsiębiorstw do 2020 (PRP), stanowiącego program wykonawczy Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki. Dokument ten będzie także podstawą programowania działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności, które planowane są m.in. do finansowania z funduszy strukturalnych w latach 2014-2020.

Działania planowane do realizacji w RPD na 2013 r. w wpisują się w:

- **Cel 1:** Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
- **Cel 2:** Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności.

Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok, uwzględnia także Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020, której cel główny brzmi: *Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy.*

Dokument RPD opiera się także na założeniach przyjętego w styczniu br. przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego projektu *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*, stanowiącego kontynuację dotychczasowej wizji rozwoju regionu, układu priorytetów oraz większości celów operacyjnych. Szczególnie istotny dla założeń RPD na 2013 rok są cele strategiczne: *wzrost konkurencyjności gospodarki* (a w nim cel operacyjny: *wzrost liczby miejsc pracy*) oraz *wzrost aktywności społecznej* (realizowany m.in. poprzez cel operacyjny: *wzrost dostępności i jakości usług publicznych*).

W swoich zapisach RPD nawiązuje także do Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku, której cel brzmi:

Osoby i rodziny z województwa warmińsko-mazurskiego, ich środowiska lokalne i otoczenie instytucjonalne współdziałają ze sobą i są zaangażowane we wzmacnianie integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej.

RPD 2013 wpisuje się w:

Priorytet III *Wspieranie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacyjnej osób bezrobotnych* oraz jego cel strategiczny *Osoby bezrobotne są bardziej gotowe do zmian, aktywne w rozwiązywaniu swoich problemów, bardziej samodzielne życiowo i ekonomicznie oraz częściej wchodzi na rynek pracy dzięki instrumentom aktywnej integracji, w tym ekonomii społecznej.*

Założenia Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok wpisują się w wiodący cel Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku: *Rozwój zasobów ludzkich niezbędnym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego województwa*, jak również, przyjęte dla jego realizacji, priorytety:

1. *Wzrost zatrudnienia;*
2. *Kształcenie i wychowanie dla zatrudnienia i integracji społecznej;*
3. *Efektywna organizacja rynku pracy;*
4. *Równość szans do zatrudnienia;*
5. *Aktywna i zintegrowana polityka w obszarze bezrobocia.*

RPD 2012 jest dokumentem komplementarnym również w stosunku do:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013,
- Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej,
- Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Dokument ten odnosi się również do priorytetów i kierunków działań Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (PO KL) oraz dokumentów dotyczących realizacji jego komponentu regionalnego – Planów Działań na 2013 rok. W RPD 2013 został uwzględniony Roczny Plan Działań PO KL, w tym Pomocy Technicznej, służący w szczególności zapewnieniu technicznego i finansowego wsparcia procesu zarządzania, procesu wdrażania, kontroli PO KL oraz sprawnej i efektywnej realizacji obowiązków, w zakresie prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych, dotyczących pomocy udzielanej z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W opracowanie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w województwie warmińsko-mazurskim obok samorządowych jednostek organizacyjnych Województwa, włączeni są partnerzy lokalni, działający na rzecz rynku pracy.

W celu przygotowania projektu RPD na 2013 rok, Uchwałą nr 63/825/12/IV z dnia 11 grudnia 2012 roku, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego powołał Zespół do spraw Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia¹. Członkami Zespołu są przedstawiciele samorządu województwa oraz wojewody, reprezentanci samorządowych jednostek wojewódzkich i powiatowych, regionalnych struktur organizacji związkowych i organizacji pracodawców, a także przedstawiciele nauki i szkolnictwa oraz reprezentanci organizacji pozarządowych.

Sformułowana w ramach prac Zespołu koncepcja RPD na 2013 rok, po jego zredagowaniu została skierowana do konsultacji i zaopiniowania przez członków Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia oraz powiatowych jednostek samorządu terytorialnego.

Koordinacja działań została powierzona Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Olsztynie – prace nad tekstem dokumentu oraz czynności organizacyjne, w tym zebranie i opracowanie materiałów z konsultacji społecznych, wykonywane były przez zespół pracowników Wydziału Polityki Rynku Pracy WUP, powołany Zarządzeniem Dyrektora WUP nr 44/2012 z dnia 13 grudnia 2012 roku.

Gwarancją pełnej realizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2013 rok jest włączenie się w jego wdrażanie z pełnym zaangażowaniem wszystkich instytucji rynku pracy – publicznych służb zatrudnienia; Ochotniczych Hufców Pracy; agencji zatrudnienia; instytucji szkoleniowych, instytucje dialogu społecznego oraz instytucji partnerstwa lokalnego.

¹ Skład Zespołu został przedstawiony w Załączniku 1.

Rozdział 2. Opis sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim

2.1. Czynniki kształtujące sytuację społeczno-gospodarczą województwa warmińsko-mazurskiego w 2012 roku²

Ludność

Liczba ludności województwa warmińsko-mazurskiego stanowi 3,8% ludności Polski. W 2011³ roku województwo warmińsko-mazurskie zamieszkiwało 1 452,1 tys. osób, co oznacza, że w porównaniu do 2010, liczba mieszkańców województwa się zmniejszyła się o 1 186 osób. Podobnie jak w Polsce, większość ludności województwa warmińsko-mazurskiego (59,37%) mieszka w miastach. Można jednak zaobserwować systematyczny, niewielki spadek liczby mieszkańców miast na rzecz ludności wiejskiej.

Według danych z końca 2011 roku, w miastach mieszkało 862,4 tys. osób, tj. o 2,3 tys. osób mniej niż w 2010 roku. Liczba osób, mieszkających na wsi wyniosła 590,2 tys. osób i w ciągu roku wzrosła o 1,1 tys. osób. W strukturze ludności według płci przeważają kobiety, stanowiąc 51,0% populacji województwa warmińsko-mazurskiego. Liczebną przewagę kobiet odzwierciedla również współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn), który wyniósł w województwie 104 (w kraju 107).

Zarówno w kraju, jak i w województwie warmińsko-mazurskim, coraz bardziej widoczny jest proces starzenia się społeczeństwa. Świadczy o tym rosnąca mediana wieku, czyli tzw. wiek środkowy, którego połowa ludności nie osiągnęła, a połowa już go przekroczyła. Według danych na koniec 2011 roku, wiek środkowy mieszkańca województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 36,9 lat (w 2010 r. - 36,5 lat). Populacja województwa należy do najmłodszych w kraju. Średni wiek „statystycznego Polaka” jest wyższy niż mieszkańca Warmii i Mazur i wynosi 38,1 lat.

Proces starzenia społeczeństwa charakteryzuje się również malejącą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym (2010 r.- 20,0%, 2011 r.19,6%), przy jednoczesnym zwiększaniu się udziału ludności w wieku produkcyjnym (2010 r.- 65,2%, 2011 r.- 65,3%).

Zatrudnienie

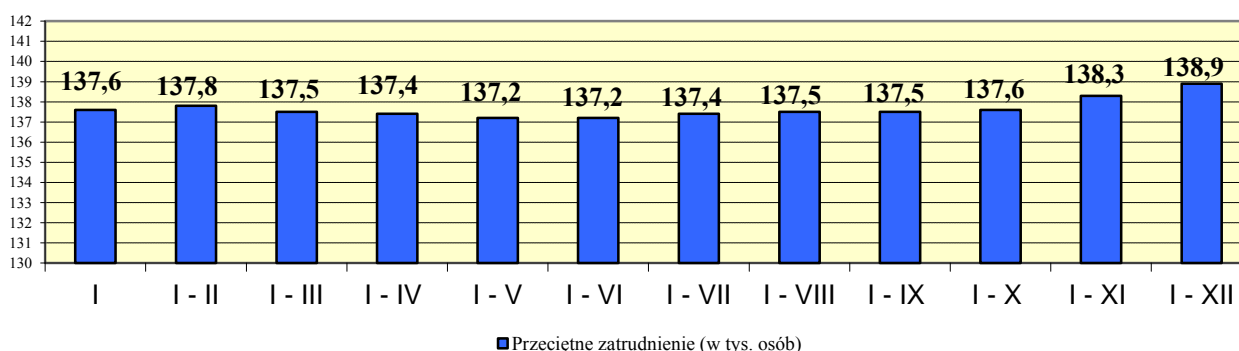
W województwie warmińsko-mazurskim w 2011 roku⁴ liczba pracujących w sektorach gospodarki narodowej, z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyniosła 422 880 osób i była niższa o 406 osób, tj. 0,1% porównując do 2010 roku. Z ogólnej liczby pracujących w 2011 roku, większość skupiał sektor prywatny – 314 998 osób (74,5%), w mniejszości zaś pozostawali pracownicy sektora publicznego – 107 882 osoby (25,5%).

² Opracowano na podstawie Komunikatu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego Nr 12/2012 (Urząd Statystyczny w Olsztynie) oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego. Większość danych podawanych jest według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku, natomiast część odnosi się do trzeciego kwartału 2012 roku, co jest każdorazowo wskazane przy ich omawianiu.

³ Brak danych za 2012 rok.

⁴ Brak danych za 2012 rok.

Wykres 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2012 roku (w tys. osób)

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Przeciętne zatrudnienie w 2012 roku w regionie, w sektorze przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób, wyniosło 138,9 tys. osób, będąc tym samym o 0,9% niższe niż przed rokiem (w kraju nastąpił wzrost o 0,1%). W sektorze publicznym zmniejszyło się ono o 0,8%, natomiast w sektorze prywatnym wzrosło o 3,8%.

Wynagrodzenie

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2012 roku wyniosło 2 978,59 zł i było o 4,4% wyższe niż rok temu. W kraju ukształtowało się w analizowanym okresie na poziomie 3 728,36 zł, będąc tym samym o 3,4% wyższe niż w 2011 roku.

W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie wzrosło w województwie warmińsko-mazurskim o 13,9%, natomiast w sektorze prywatnym o 1,0%. Poniżej średniej wojewódzkiej ukształtowało się w sekcjach: *Administrowanie i działalność wspierająca, Zakwaterowanie i gastronomia, Handel, naprawa pojazdów samochodowych oraz Transport i gospodarka magazynowa*, natomiast wyższą wartość osiągnęło w *Przemysle i Budownictwie*, a także w sekcjach: *Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz Informacja i komunikacja*.

Przemysł

Produkcja sprzedana przemysłu w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób osiągnęła w 2012 roku wartość 26 323,5 mln zł i była o 0,5% niższa niż w 2011 roku (w kraju wzrost o 1,0%). Wydajność pracy w przemyśle na 1 zatrudnionego w tym okresie wyniosła 346,3 tys. i była o 1,9% wyższa niż przed rokiem.

Handel

Sprzedaż detaliczna towarów zrealizowana w 2012 roku w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób była o 10,9% wyższa w porównaniu z 2011 rokiem. Wzrost sprzedaży odnotowano między innymi w przedsiębiorstwach, zajmujących się sprzedażą: pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 43,4%), prasy, książek, pozostałej sprzedaży w wyspecjalizowanych sklepach (o 27,1%), paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 17,0%).

Sprzedaż hurtowa, zrealizowana w przedsiębiorstwach handlowych osiągnęła wartość o 2,6% mniejszą niż w 2011 roku.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2012 roku w rejestrze REGON województwa wpisanych było 119,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej i w porównaniu z okresem sprzed roku liczba ta zwiększyła się o 2,7 tys., tj. o 2,3%. Największy procentowy wzrost liczby wpisanych podmiotów gospodarki narodowej w 2012 roku w stosunku do roku 2011 nastąpił w powiecie oleckim (o 4,2%), a najmniejszy w powiatach: działdowskim i gołdapskim (o 0,8%).

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej wpisane w rejestrze REGON według powiatów w latach 2011-2012

	2011 rok	2012 rok	Wzrost/spadek	
			w tys.	%
Polska	3 869 897	3 975 334	105 437	2,7
Województwo	117 172	119 913	2 741	2,3
Powiat bartoszycki	3 856	4 008	152	3,9
Powiat braniewski	2 850	2 896	46	1,6
Powiat działdowski	3 997	4 030	33	0,8
Powiat elbląski	3 582	3 715	133	3,7
Miasto Elbląg	12 087	12 260	173	1,4
Powiat ełcki	6 375	6 508	133	2,1
Powiat giżycki	5 220	5 339	119	2,3
Powiat gołdapski	2 157	2 175	18	0,8
Powiat iławski	6 591	6 829	238	3,6
Powiat kętrzyński	4 455	4 512	57	1,3
Powiat lidzbarski	3 279	3 360	81	2,5
Powiat mrągowski	4 595	4 687	92	2,0
Powiat nidzicki	2 211	2 288	77	3,5
Powiat nowomiejski	2 793	2 859	66	2,4
Powiat olsztyński	9 755	10 117	362	3,7
Miasto Olsztyn	21 718	22 207	489	2,3
Powiat olecki	2 918	3 040	122	4,2
Powiat ostródzki	8 070	8 194	124	1,5
Powiat piski	4 038	4 138	100	2,5
Powiat szczycieński	5 003	5 077	74	1,5
Powiat węgorzewski	1 642	1 674	32	1,9

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS

W 2012 roku do rejestru REGON wpisano 921 nowych podmiotów gospodarczych, zlikwidowano 696. W porównaniu do 2011 roku, wzrosła liczba zarejestrowanych spółek handlowych (o 411, tj. o 6,0%) oraz spółdzielni (o 12, tj. o 1,7%), natomiast zmniejszyła się liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 1223, tj. o 1,4%).

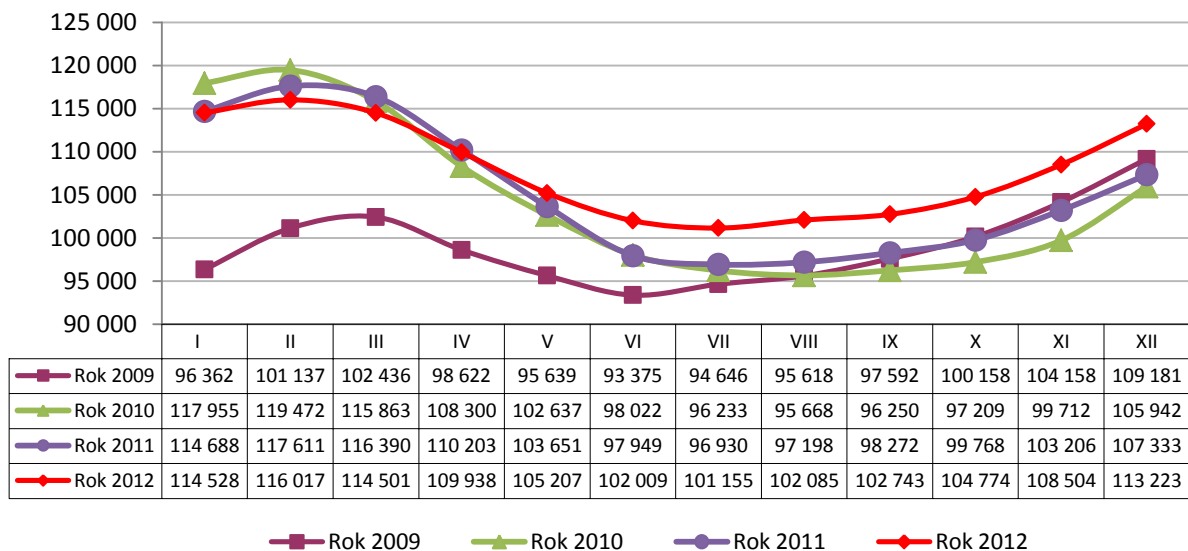
Znaczną większość podmiotów wpisanych do rejestru REGON stanowiły jednostki sektora prywatnego (95,3%), natomiast 4,7% to jednostki sektora publicznego. Największą liczbą zarejestrowanych podmiotów charakteryzowały się powiaty grodzkie Olsztyn i Elbląg, natomiast wśród powiatów ziemskich najwięcej podmiotów wpisanych było w powiecie olsztyńskim, ostródzkim, iławskim i ełckim, a najmniej w węgorzewskim, gołdapskim, nidzickim oraz nowomiejskim.

Region jest zróżnicowany lokalnie pod względem wskaźnika liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, przypadających na 10 tysięcy ludności. Osiąga on największe wartości w powiatach grodzkich – w mieście Olsztynie w 2011 roku wyniósł 1 238, natomiast w mieście Elblągu 973. Najmniej podmiotów, przypadających na 10 tysięcy ludności, zarejestrowanych zostało w powiatach: działdowskim (599), elbląskim (613), nowomiejskim (630) oraz bartoszyckim (632).

2.2. Poziom bezrobocia

W 2012 roku, według danych z końca grudnia, liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 113 223 osoby.

Wykres 2. Zmiany poziomu bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2009-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości MPiPS – 01 o rynku pracy. Obliczenia własne

Poziom bezrobocia w 2012 roku ukształtował się w połowie zakładanej wartości, którą prognozowano w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2012 rok. W wariancie optymistycznym przewidywano, że poziom bezrobocia wyniesie 109,4 tys. natomiast w pesymistycznym 116,4 tys. Liczba bezrobotnych w województwie, w porównaniu do 2011 roku zwiększyła się o 5 890 osób, tj. o 5,5%, natomiast odnosząc się do poziomu z 2010 roku wzrosła o 7 281 osób, tj. 6,9%.

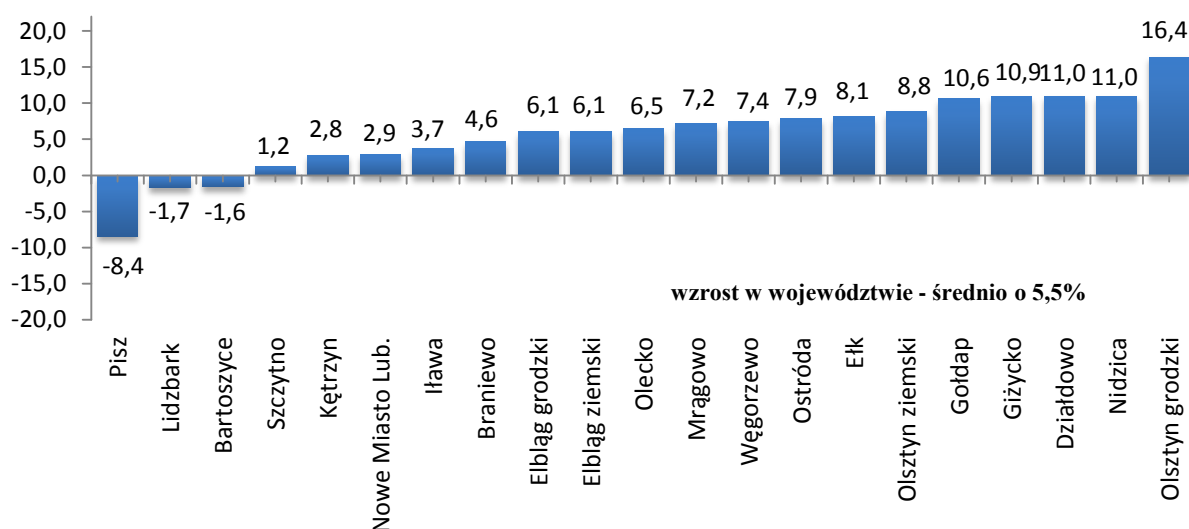
W analizowanych latach 2011-2012, procentowy spadek liczby bezrobotnych wystąpił w trzech powiatach województwa:

- powiecie piskim – o 8,4%;
- powiecie lidzbarskim – o 1,7%;
- powiecie bartoszyckim – o 1,6%;

W pozostałych powiatach miał miejsce wzrost liczby bezrobotnych. Największy wystąpił w:

- mieście Olsztyn – o 16,4%;
- powiecie działdowskim – o 11,0%;
- powiecie nidzickim – o 11,0%;
- powiecie giżyckim – o 10,9%;
- powiecie gołdapskim – o 10,6%.

Wykres 3. Zmiany liczby bezrobotnych w % (grudzień 2011 – grudzień 2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości MPiPS-01 o rynku pracy. Obliczenia własne

2.3. Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim w końcu grudnia 2012 roku, ukształtowała się na poziomie 21,2%, podczas gdy w kraju 13,4%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku, wysokość tego wskaźnika zarówno w kraju, jak i w regionie wzrosła odpowiednio o 0,9 i 1,0 pkt proc. Poniższa tabela przedstawia kształtowanie się stopy bezrobocia rejestrowanego w regionie w 2012 roku w ujęciu miesięcznym.

Tabela 2. Stopa bezrobocia w kraju i województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

Miesiąc	2011 rok		2012 rok		Zmiana stopy bezrobocia 2011-2012 (w pkt proc.)	
	Kraj	Województwo	Kraj	Województwo	Kraj	Województwo
Styczeń	13,1	21,1	13,2	21,2	0,1	0,1
Luty	13,4	21,6	13,4	21,5	0	-0,1
Marzec	13,3	21,4	13,3	21,2	0	-0,2
Kwiecień	12,8	20,5	12,9	20,6	0,1	0,1
Maj	12,4	19,5	12,6	19,9	0,2	0,4
Czerwiec	11,9	18,6	12,3	19,4	0,4	0,8
Lipiec	11,8	18,5	12,3	19,3	0,5	0,8
Sierpień	11,8	18,5	12,4	19,4	0,6	0,9
Wrzesień	11,8	18,7	12,4	19,5	0,6	0,8
Październik	11,8	18,9	12,5	19,8	0,7	0,9
Listopad	12,1	19,4	12,9	20,4	0,8	1,0
Grudzień	12,5	20,2	13,4	21,2	0,9	1,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując zmiany dystansu pomiędzy wartościami wskaźnika stopy bezrobocia dla kraju i województwa, największą różnicę w 2012 roku (8,1 pkt proc.), odnotowano w lutym, natomiast najmniejszą, wynoszącą 7,0 pkt proc., w miesiącach letnich – w czerwcu, lipcu oraz sierpniu.

W okresie od marca do czerwca, różnica ta ulegała stopniowemu zmniejszaniu, natomiast od września zaczęła znów rosnać i w grudniu ukształtowała się na poziomie 7,8 pkt proc.

Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim jest mocno zróżnicowana lokalnie. Najniższą stopą bezrobocia i jednocześnie poniżej średniej województwa, w grudniu 2012 roku charakteryzowały się cztery powiaty:

- miasto Olsztyn – 8,3%;
- powiat iławski – 13,1%;
- miasto Elbląg – 17,1%;
- powiat giżycki – 18,6%.

W pozostałych powiatach, stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie wyższym niż średnio w województwie. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w:

- w powiecie piskim - 31,4%;
- powiecie braniewskim – 30,9%;
- powiecie kętrzyńskim – 29,8%;
- powiecie bartoszyckim – 29,7%.

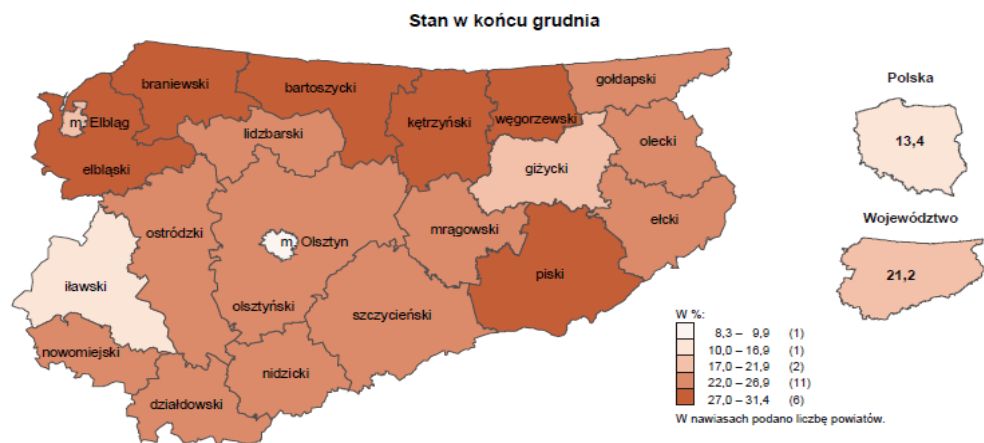
W porównaniu do 2011 roku stopa bezrobocia wzrosła w osiemnastu powiatach, a najbardziej w powiatach:

- działdowskim (o 2,0 pkt proc.);
- gołdapskim (o 1,9 pkt proc.);
- nidzickim (o 1,8 pkt proc.);
- giżyckim (o 1,6 pkt proc.);
- elckim i olsztyńskim (o 1,5 pkt proc.).

W pozostałych powiatach trzech stopa bezrobocia zmniejszyła się:

- piskim (o 1,9 pkt proc.);
- bartoszyckim i lidzbarskim (o 0,3 pkt proc.).

Rysunek 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim według powiatów

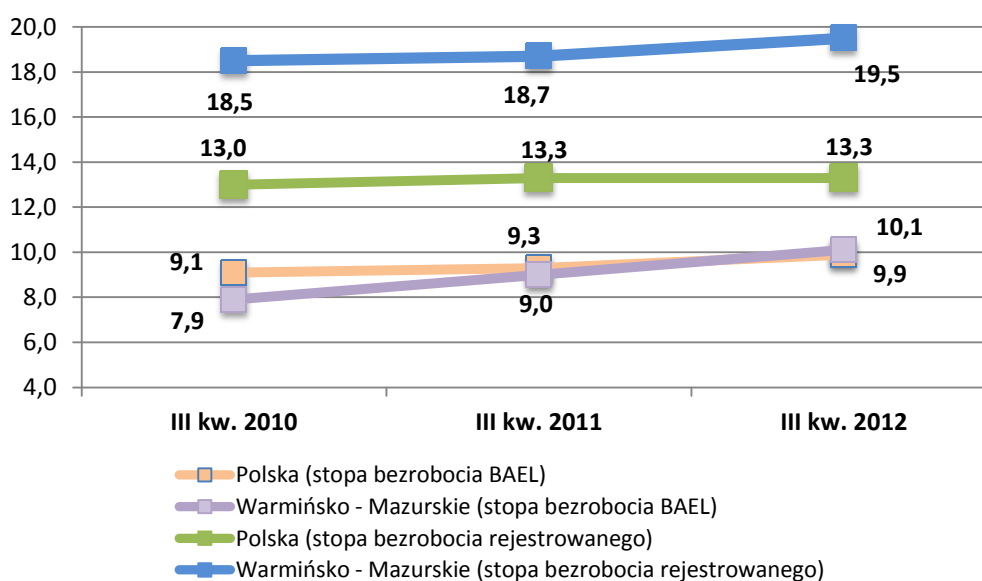

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Odmienne od stopy bezrobocia rejestrowanego, kształtuje się wartość stopy bezrobocia według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Różnica pomiędzy stopą bezrobocia rejestrowanego i stopą bezrobocia BAEL wynika z rozbieżności definiowania terminu „osoba bezrobotna” przyjętym przy obliczaniu obu wskaźników. Część osób, pozostających w rejestrach powiatowych urzędów pracy, według metodologii BAEL nie jest bezrobotna, lecz bierna zawodowo lub pracująca w „szarej strefie”.

Według BAEL⁵, stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim na koniec trzeciego kwartału 2012 roku wyniosła 10,1% i była znacznie niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego. Wartość tego wskaźnika w województwie jest wyższa o 0,2 pkt proc., od wartości krajowej.

Wykres 4. Stopa bezrobocia według BAEL oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju w III kwartale w latach 2010-2012

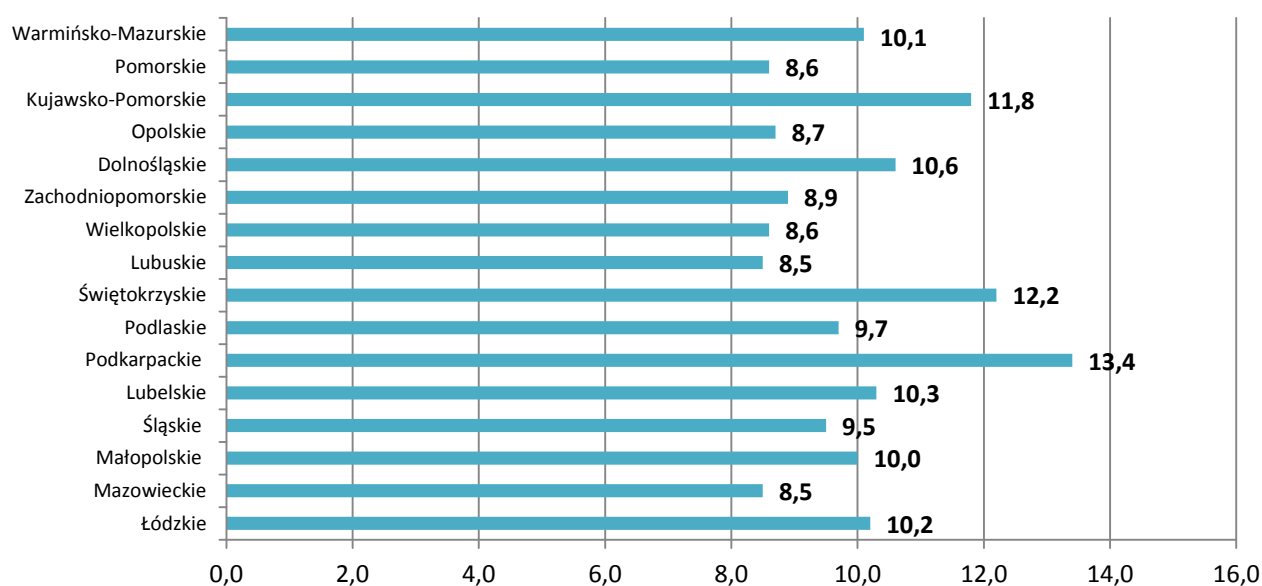
Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych BAEL

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, największą stopą bezrobocia, wynoszącą 19,1%, charakteryzuje się grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, a następnie grupa osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (15,1%). Najmniejsza stopa bezrobocia (6,0%) dotyczy osób z wykształceniem wyższym.

Analiza wartości stopy bezrobocia według BAEL w kraju wykazuje, iż niższą niż w województwie warmińsko-mazurskim, stopą bezrobocia, kształtującą się w przedziale od 8,5% do 10,0%, charakteryzuje się dziewięć województw, natomiast w pozostałych osiągnęła ona wartość wyższą (od 10,2% do 13,4%).

⁵ Dane dotyczące wskaźników według BAEL, podsumowujące 2012 rok, będą dostępne pod koniec I kwartału 2013 roku.

Wykres 5. Stopa bezrobocia wg BAEL w Polsce według województw w trzecim kwartale 2012 roku

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych BAEL

Współczynnik aktywności zawodowej ludności wskazuje, iż mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego cechuje stosunkowo niski stopień aktywności zawodowej, w trzecim kwartale 2012 roku wyniósł 50,9%, co oznacza, że ukształtował się na poziomie niższym niż w pozostałych województwach, a także niższym od średniej krajowej wynoszącej 56,2%.

Wskaźnik zatrudnienia w trzecim kwartale 2012 roku był mniej korzystny w porównaniu ze wskaźnikiem ogólnopolskim i wyniósł odpowiednio: dla kraju 50,7%, a dla województwa 45,7%. Województwo warmińsko-mazurskie charakteryzuje się najniższą wartością wskaźnika zatrudnienia w kraju.

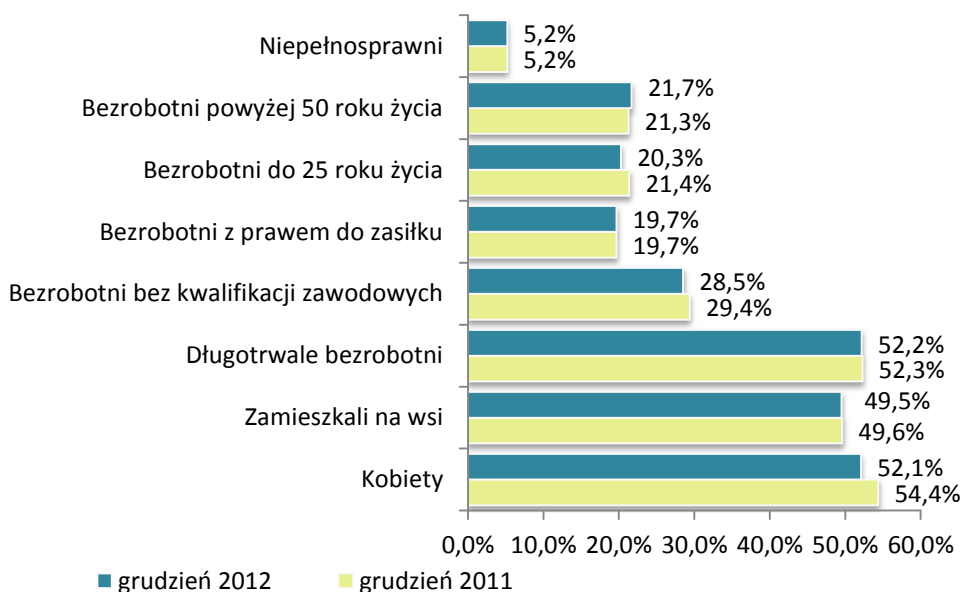
2.4. Struktura regionalnego bezrobocia

Struktura regionalnego bezrobocia charakteryzuje się przewagą kobiet, które w liczbie 58 970 stanowią 52,1% ogółu bezrobotnych, zarejestrowanych w województwie. W porównaniu do 2011 roku, ich liczba zwiększyła się o 533, tj. o 0,9%, natomiast udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się o 2,3 pkt proc.

Prawie połowę (49,5%) bezrobotnych w województwie stanowią mieszkańcy wsi. W powiatowych urzędach pracy, według stanu na koniec grudnia 2012 roku, zarejestrowanych było 56 096 osób tej kategorii. W porównaniu do 2011 roku liczba bezrobotnych mieszkańców wsi zwiększyła się o 2 871 osób, tj. o 5,4%, natomiast procentowy udział tej kategorii spadł o 0,1 pkt proc.

W trudnej sytuacji na wojewódzkim rynku pracy jest młodzież do 25 roku życia, a więc osoby w okresie potencjalnie najwyższej aktywności zawodowej. W rejestrach powiatowych urzędów pracy, według stanu na koniec grudnia 2012 roku, pozostawało 22 993 osoby z tej kategorii, które stanowiły 20,3% ogółu bezrobotnych. W porównaniu z grudniem 2011 roku miał miejsce niewielki spadek liczby bezrobotnych tej grupy o 7 osób, tj. o 0,03%. Zmniejszył się również o 1,1 pkt proc. udział osób tej kategorii wiekowej w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych.

Wykres 6. Udział procentowy wybranych kategorii osób w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w grudniu w latach 2011-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości MPiPS-01 o rynku pracy. Obliczenia własne

W okresie grudzień 2011 – grudzień 2012 wzrosła, o 1 703 osoby (o 7,4%), liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Według stanu na koniec 2012 roku w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 24 615 osób w tej kategorii wiekowej, natomiast ich procentowy udział w ogólnej populacji zarejestrowanych wzrósł o 0,4 pkt proc. i wyniósł 21,7%.

Prawo do pobierania zasiłku w grudniu 2012 roku przysługiwało 22 335 osobom, które stanowiły 19,7% populacji bezrobotnych. W porównaniu do grudnia 2011 roku, liczba osób w tej grupie spadła o 1 203 (o 5,7%). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych pozostał natomiast na niezmiennym poziomie.

Istotnym problemem w strukturze bezrobocia województwa warmińsko-mazurskiego jest długotrwale bezrobocie. W 2012 roku odnotowano wzrost liczby długotrwale bezrobotnych z 56 158 do 59 093 osób (wzrost o 2 935 osób, tj. o 5,2%). Udział procentowy tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych zmalał o 0,1 pkt proc osiągając na koniec roku 2012 wartość 52,2%.

Ponad 28% ogółu bezrobotnych stanowili w 2012 roku bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych. W porównaniu z grudniem 2011 roku ich liczba zwiększyła się o 731 osób do poziomu 32 239 osób, natomiast udział procentowy w ogólnym bezrobociu spadł o 0,9 pkt proc.

Bezrobotni niepełnosprawni w końcu grudnia 2012 roku, w liczbie 5 843 osoby, stanowili 5,2% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do 2011 roku, nastąpił wzrost o 215 osób, natomiast udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych pozostał na niezmiennym poziomie. Bezrobotne osoby niepełnosprawne, stanowią nieznaczny odsetek w ogólnym bezrobociu, pomimo to istnieje większe ryzyko zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Nasilającym się problemem w strukturze regionalnego bezrobocia jest również rosnąca liczba osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. W wyniku zwolnień grupowych, zgłoszonych do urzędów pracy w województwie warmińsko-mazurskim, zatrudnienie w 2012 roku straciło w sumie 1 307 osób, o 55,2% (tj. o 465 osób) więcej niż w

2011 roku. Najwięcej, bo 451 pracowników (34,5% ogółu) zwolnionych zostało w sektorze *Handel hurtowy i detaliczny*. Liczną grupę stanowiły osoby zatrudnione poprzednio w sekcji: *Przetwórstwo przemysłowe* (338 osób, tj. 25,9% ogółu zwolnionych), *Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości* (154 osoby, tj. 11,8%). Natomiast planowanymi zwolnieniami objętych miało zostać 1966 pracowników (zwolnienia grupowe zgłoszone w 2011 roku przewidywały utratę pracy dla 928 osób – wzrost o 111,8%, tj. 1 038 osób).

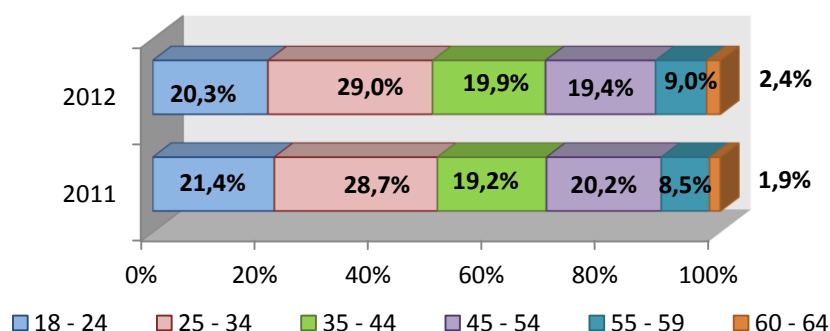
W końcu grudnia 2012 roku, w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych było także:

- 19 753 osoby, które dotychczas nie pracowały (17,4% ogółu bezrobotnych) – przed rokiem ta kategoria osób, w liczbie 19 815, stanowiła 18,5% ogółu bezrobotnych. Nastąpił zatem spadek liczby osób o 62, tj. 0,3% oraz udziału procentowego tej grupy w ogólnym bezrobociu (o 1,1 pkt proc.);
- 6 245 osób, znajdujących się w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki; w porównaniu do grudnia 2011 roku nastąpił wzrost liczby bezrobotnych w tej grupie o 144 (o 2,4%). W grudniu 2012 roku stanowiły one 5,5%, podczas gdy w analogicznym okresie 2011 roku 5,7%;
- 3 325 osób (2,9% ogółu bezrobotnych) zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy; przed rokiem takich osób było 1 925, co stanowiło 1,8% ogółu bezrobotnych;
- 26 332 bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego, to jest osób, które wykonywały pracę zarobkową przez łączny okres krótszy niż 6 miesięcy. Ta kategoria bezrobotnych stanowiła w grudniu 2012 roku 23,2% ogółu zarejestrowanych, podczas gdy w grudniu 2011 roku 24,6%;
- 69 793 osoby, tj. 61,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych bez wykształcenia średniego; w stosunku do grudnia 2011 roku wzrost udziału procentowego tej grupy osób w ogólnej liczbie bezrobotnych, o 0,2 pkt proc.;
- 13 670 kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka; stanowią one 23,2% kobiet zarejestrowanych z tytułu pozostawania bez pracy, czyli o 1,3 pkt proc. więcej niż w analogicznym okresie 2011 roku;
- 2 611 osób (2,3%), które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia; przed rokiem omawiana grupa liczyła 2 258 bezrobotnych (2,1%); w porównaniu do grudnia 2011 roku udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnym bezrobociu wzrósł o 0,2 pkt proc.

Analiza struktury regionalnego bezrobocia wymaga szerszego uwzględnienia cech socjodemograficznych osób pozostających bez zatrudnienia. Pod względem kryterium wieku, największy udział, w 2012 roku, miały osoby w wieku od 25 do 34 lat (29,0%), natomiast drugą w kolejności grupę stanowiły osoby od 18 do 24 roku życia (20,3%).

Trzecią, najbardziej liczną grupę w ogólnym bezrobociu reprezentowały osoby w wieku od 35 do 44 lata, których udział procentowy wyniósł 19,9%. Grupa wiekowa 45-54 lata stanowiła 19,4% ogółu osób pozostających bez zatrudnienia, zmniejszając się o 0,8 pkt proc. w stosunku do 2011 roku. Bezrobotni w najstarszych grupach wiekowych 55–59 oraz 60–64 lata reprezentują najmniej liczną grupę stanowiąc odpowiednio 9,0% i 2,4% ogółu bezrobotnych pozostających w ewidencji urzędów pracy. W porównaniu do 2011 roku udział procentowy osób w wieku 55-59 lat oraz 60-64 lata wzrósł o 0,5 pkt proc.

Wykres 7. Zmiany w strukturze bezrobotnych według grup wiekowych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2011-2012

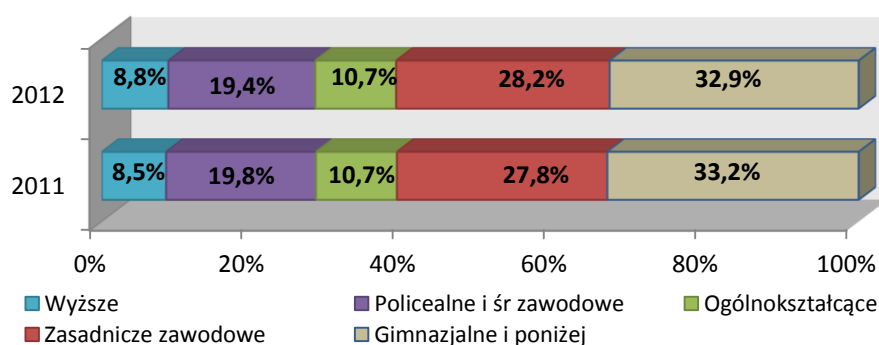

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01

W ewidencji urzędów pracy dominują osoby z niskim poziomem wykształcenia (61,1%): największy udział w strukturze wynoszący 32,9% mają osoby z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym, a następnie osoby, które skończyły zasadniczą szkołę zawodową (28,2%).

Grupa z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym nadal pozostaje liczna w ogólnym bezrobociu, co może wskazywać na konieczność lepszego dostosowania kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarki w regionie. W 2012 odsetek bezrobotnych legitymującym się tym wykształceniem wyniósł 19,4% (w stosunku do 2011 r. spadek o 0,4 pkt proc.).

Wykres 8. Zmiany w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2011-2012

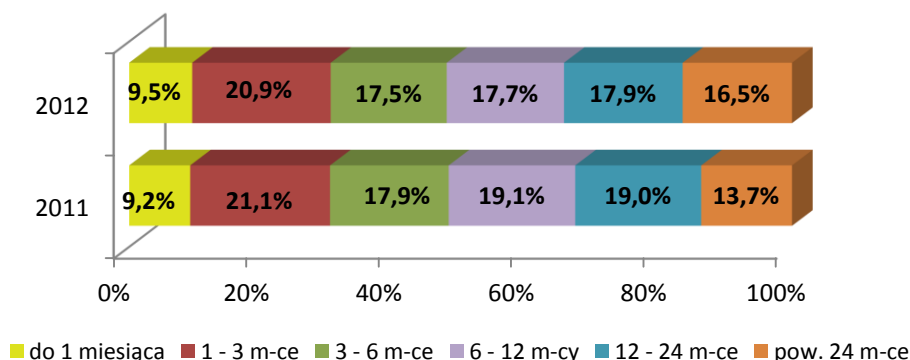

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01

Osoby z wyższym wykształceniem nadal stanowią najmniejszy udział procentowy na regionalnym rynku pracy, jednakże udział ten stale wzrasta, w stosunku do roku 2011 o 0,3 pkt proc wynosząc na koniec 2012 roku 8,8%. Warte uwagi jest fakt, że osoby młode, po ukończeniu studiów, nie posiadające doświadczenia zawodowego są w trudnej sytuacji na rynku pracy. Według stanu z końca grudnia 2012 roku, wśród bezrobotnych było 1 388 osób (1,2% ogółu bezrobotnych), do 27 roku życia, które znajdowały się w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły wyższej (zgodnie z datą, określoną w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie, poświadczającym ukończenie szkoły wyższej). W populacji bezrobotnych z wyższym wykształceniem ogółem, 15,4% (1 529 osób) stanowi młodzież do 25 roku życia.

Należy zauważyć, że długi czas pozostawania bez pracy jest czynnikiem mogącym przyczynić się do wykluczenia społecznego. Przez okres dłuższy niż 12 miesięcy w województwie warmińsko-mazurskim nie podjęło pracy ponad 34% bezrobotnych, z czego 16,5% od ponad 24 miesięcy pozostaje bez zatrudnienia.

Wykres 9. Zmiany w strukturze bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2011-2012

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie sprawozdania MPiPS-01

W 2012 roku nastąpił wzrost odsetka osób, pozostających w rejestrach powiatowych urzędów pracy dłużej niż 24 miesiące, z 13,7% w 2011 roku do 16,5% w 2012 roku.

W ogólnym bezrobociu, osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy stanowią 20,9%, natomiast 17,7% ogółu bezrobotnych, to osoby nie podejmujące zatrudnienia w okresie od 6 do 12 miesięcy.

2.5. Oferty wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej

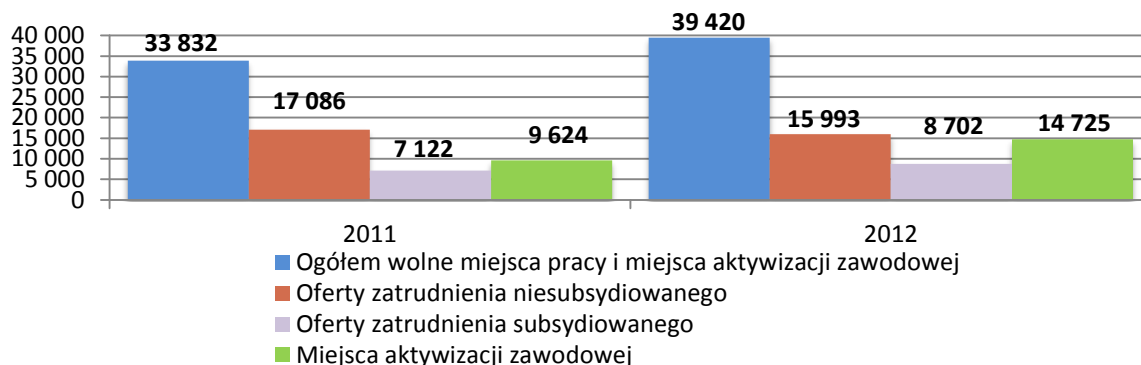
W 2012 roku do urzędów pracy wpłynęło 39 420 ofert wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej – o 5 588 ofert, tj. o 16,5% więcej niż w 2011 roku.

W analizowanym okresie:

- spadła liczba ofert pracy niesubsydiowanej – o 1 093, tj. o 6,4%;
- zwiększyła się liczba wolnych miejsc aktywizacji zawodowej – o 5 101, tj. o 53,0%;
- zwiększyła się liczba ofert zatrudnienia subsydiowanego – o 1 580, tj. o 22,2%.

Na przestrzeni ostatnich dwóch lat zmieniała się struktura ofert wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, będących w dyspozycji urzędów pracy. Zmniejszył się odsetek ofert pracy niesubsydiowanej o 9,9 pkt proc. Ich procentowy udział we wszystkich wolnych miejscach pracy i aktywizacji zawodowej wynosił w 2012 r. – 40,6% (w 2011 r. – 50,5%). Zwiększeniu uległ natomiast udział miejsc aktywizacji zawodowej: z 28,5% w 2011 roku do 37,4% w 2012 roku (zmiana o 8,9 pkt proc.), oraz zatrudnienia subsydiowanego o 1 pkt proc. stanowiąc na koniec omawianego okresu 22,1 % ogółu wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Wykres 10. Oferty wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w województwie warmińsko-mazurskim pozyskane w latach 2011-2012

Źródło: Sprawozdawczość MPiPS-01 o rynku pracy. Obliczenia własne

W 2012 roku pracodawcy najwięcej ofert zgłosili w następujących Sekcjach Gospodarki Narodowej:

- *Administracja publiczna i obrona narodowa, ubezpieczenia społeczne* – 10 800 ofert (27,5% wszystkich, zgłoszonych w 2012 roku, ofert pracy);
- *Przetwórstwo przemysłowe* – 5 331 ofert (13,6%);
- *Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocyklowych oraz artykułów użytku osobistego i domowego* – 5 067 ofert (12,9%);
- *Budownictwo* – 3 699 ofert pracy (9,4%).

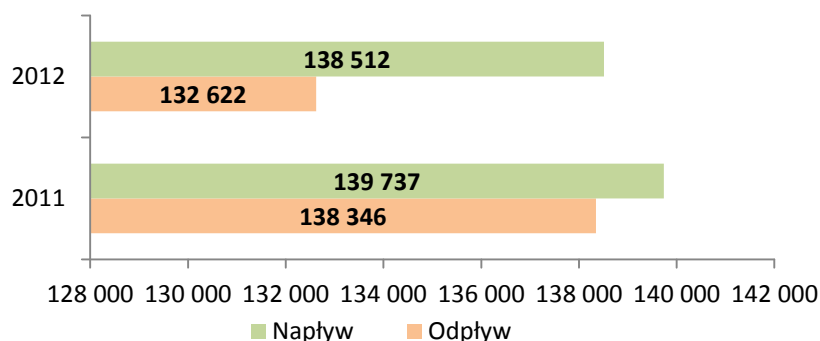
W ofertach zgłaszanych do urzędów pracy w regionie, najczęściej poszukiwane były osoby, które mogły podjąć pracę w zawodach:

- robotnik gospodarczy – 8 443 oferty pracy;
- sprzedawca – 2 167 ofert;
- pozostali pracownicy obsługi biurowej – 1 540 ofert;
- robotnik budowlany – 1 130 ofert;
- technik prac biurowych – 1 128 ofert;
- stolarz – 551 ofert;
- przedstawiciel handlowy – 536 ofert.

2.6. Płynność bezrobocia

W 2012 roku, zarejestrowanych zostało 138 512 osób, czyli o 1 225 osób (o 0,9%) mniej niż w 2011 roku. Z ewidencji bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy wyłączono natomiast 132 622 osoby – o 5 724 osoby (o 4,1%) mniej niż w 2011 roku. Spośród osób napływających do ewidencji bezrobotnych w 2012 roku, 115 258 osób zarejestrowało się po raz kolejny, co stanowiło 83,2% ogółu napływu do bezrobocia. Prawie 15,7% osób rejestrujących się co najmniej drugi raz stanowiły osoby, które zakończyły udział w aktywnych programach rynku pracy (18 061). Po raz pierwszy zarejestrowały się 23 254 osoby, tj. 16,8% napływu.

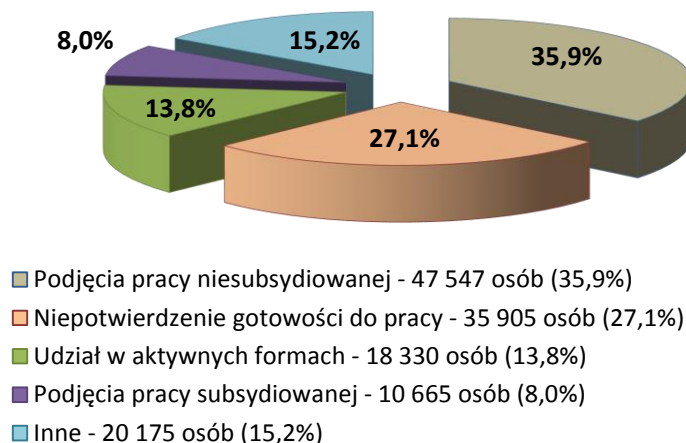
Wykres 11. Odpływy i napływy do bezrobocia w latach 2011-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości MPiPS-01

W analizowanym okresie najwięcej osób wyrejestrowano z powodu podjęcia pracy niesubsydiowanej – 47 547 osób (35,9% odpływu), natomiast 27,1% ogółu wyłączonych z ewidencji w analizowanym okresie to osoby, które nie potwierdziły gotowości do podjęcia pracy (35 905 osób). Z powodu rozpoczęcia udziału w aktywnych formach, od początku roku wyrejestrowano 18 330 osób (13,8% odpływu), natomiast pracę subsydiowaną podjęło 10 665 osób (8,0% odpływu).

Wykres 12. Przyczyny wyłączeń z ewidencji bezrobotnych w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości MPiPS-01

2.7. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

W województwie warmińsko-mazurskim, w 2012 roku, z aktywnych programów przeciwdziałania bezrobociu skorzystało ogółem 28 995 osób. Jest to o 44,0% (o 8 855 osób) więcej niż w 2011 roku. Dodatkowo, 47 547 bezrobotnych podjęło pracę na wolnym rynku, korzystając z pośrednictwa służb zatrudnienia lub wykazując własną inicjatywę (w 2011 roku – 53 643). Zatrudnienie niesubsydiowane stanowiło prawie 81,7% wszystkich podjęć pracy, co oznacza spadek jego udziału procentowego w ogólnej liczbie podjęć pracy, w stosunku do 2011 roku o 5,3 pkt proc.

W 2012 roku, w ramach Funduszu Pracy, subsydiowano zatrudnienie 10 655 bezrobotnym, czyli o 2 618 osobom (o 32,5%) więcej niż w 2011 roku. Najwięcej osób podjęło pracę interwencyjne (3 705 osób, tj. 34,7% ogółu prac subsydiowanych) i roboty publiczne (2 576 osób, tj. 24,2%).

Tabela 3. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2011-2012

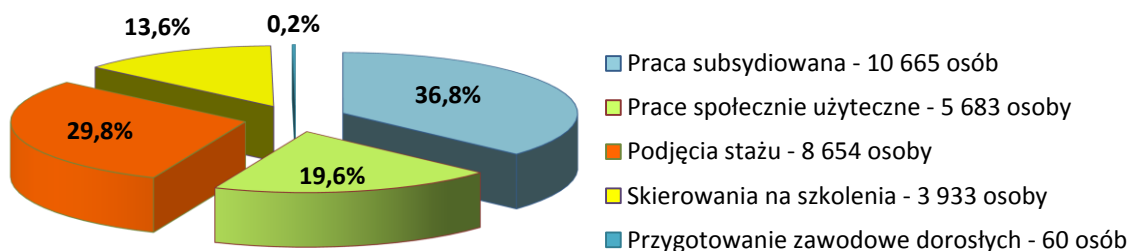
Wyszczególnienie	2011	2012	Zmiany do 2011 w liczbach	Zmiany do 2011 w %
Podjęcia pracy	61 690	58 212	-3 478	-5,6
1. Subsydiowanej	8 047	10 665	2 618	32,5
- prace interwencyjne	3 652	3 705	53	1,5
- roboty publiczne	1 020	2 576	1 556	152,5
- podjęcie działalności gospodarczej	955	1 961	1 006	105,3
- podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	2 084	2 138	54	2,6
2. Niesubsydiowanej	53 643	47 547	-6 096	-11,4
3. Szkolenia	2 152	3 933	1 781	82,8
4. Prace społecznie użyteczne	5 353	5 683	330	6,2
5. Staż	4 530	8 654	4 124	91,0
6. Przygotowanie zawodowe dorosłych	58	60	2	3,4

Źródło: Sprawozdawczość MPiPS – 01 o rynku pracy. Obliczenia własne

W porównaniu do 2011 roku, w ogólnej aktywizacji osób bezrobotnych, zwiększeniu uległa liczba osób podejmujących pracę subsydiowaną (o 2 618 osób, tj. 32,5%), w tym osób, które wzięły udział w robotach publicznych (o 1 556 osób, tj. 152,5%), rozpoczęły działalność na własny rachunek (o 1 006 osób, tj. 105,3%), podjęły pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego (o 54 osoby, tj. o 2,6%) oraz wzięły udział w pracach interwencyjnych (o 53 osoby, tj. o 1,5%).

Wzrost liczby osób, które skorzystały z aktywizacji zawodowej finansowanej z Funduszu Pracy nastąpił również w uczestnikach: szkoleń, staży, prac społecznie użytecznych oraz przygotowania zawodowego. Staże rozpoczęło o 4 124 osoby (o 91,0%) więcej niż w 2011 roku, szkolenia – o 1 781 osób (82,8%), prace społecznie użyteczne – o 330 osób (6,2%), przygotowanie zawodowe dorosłych – o 2 osoby (3,4%) więcej.

Wykres 13. Udział bezrobotnych w aktywnych formach w 2012 roku w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: Sprawozdawczość MPiPS-01 o rynku pracy. Obliczenia własne

W 2012 roku aktywizacją zawodową objęto 28 995 osób⁶, w tym między innymi:

- 16 208 kobiet, tj. 55,9% ogółu bezrobotnych objętych aktywizacją zawodową;
- 15 480 osób długotrwale pozostające bez pracy, tj. 53,4% ogółu bezrobotnych objętych aktywizacją zawodową;
- 12 542 bezrobotnych mieszkańców wsi, tj. 43,3% ogółu bezrobotnych objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu;
- 9 583 bezrobotnych do 25 roku życia, tj. 33,1% ogółu;
- 6 099 osób powyżej 50 roku życia, tj. 21,0% ogółu bezrobotnych objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.

Tabela 4. Aktywizacja zawodowa wybranych grup bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku

Wyszczególnienie	Podjęcia pracy			Szkolenia	Staże	Przygotowanie zawodowe	Prace społecz. użyteczne	Razem
	Ogółem	Niesub.	Subs.					
Ogółem	58 212	47 547	10 665	3 933	8 654	60	5 683	76 542
Kobiety	28 260	23 413	4 837	1 427	6 210	27	3 707	39 631
Zamieszkali na wsi	26 314	19 507	4 110	1 527	3 358	34	3 513	34 746
Do 25 roku życia	13 428	11 209	2 219	1 419	5 433	31	481	20 792
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	9 488	6 600	2 888	529	902	2	1 778	12 699
Długotrwale bezrobotni	21 863	16 285	5 578	1 791	3 234	31	4 846	31 765

Źródło: Sprawozdawczość MPiPS-01 o rynku pracy, obliczenia własne

⁶ Jedna osoba może posiadać status osoby bezrobotnej w kilku omawianych grupach osób bezrobotnych

Rozdział 3. Prognoza sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2013 roku

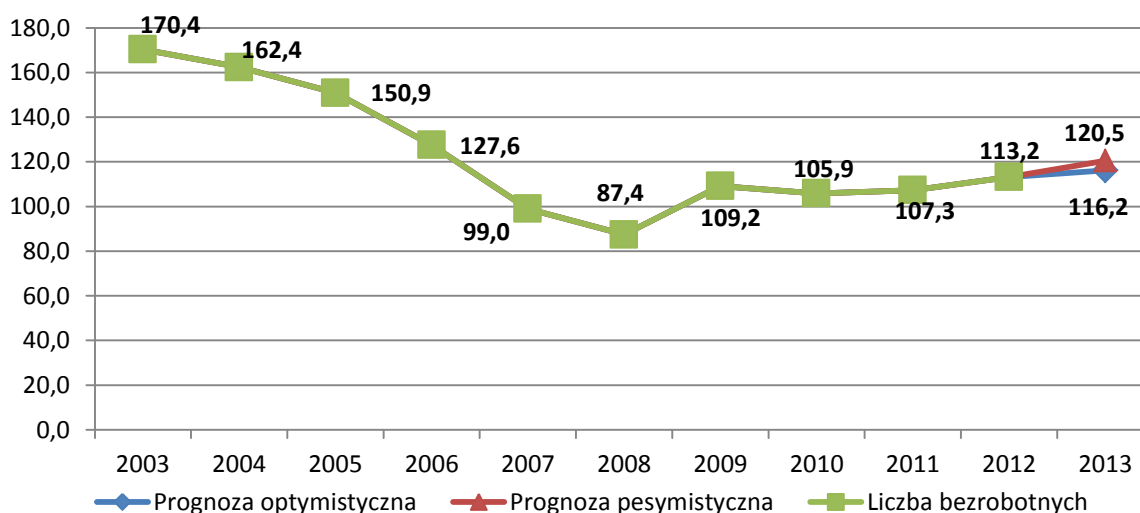
Liczba bezrobotnych, według stanu na koniec grudnia 2012 roku, wyniosła 113 223 osoby, co oznacza, iż nie przekroczyła zakładanej wartości wskaźnika realizacji celu w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2012 rok. Zgodnie z przyjętymi założeniami, liczba bezrobotnych miała zostać utrzymana na poziomie 109,4 tys. – 116,4 tys. osób. Oznacza to jednak wzrost poziomu bezrobocia, w porównaniu do 2011 roku o 5 890 osób, tj. o 5,5%.

Prognoza formułowana jest w utrudnionych warunkach kiedy, nadal istotną rolę odgrywa sytuacja społeczno-gospodarcza kraju. W 2013 roku analitycy spodziewają się wzrostu gospodarczego na poziomie około 1,5%.

Zjawiskiem charakterystycznym dla poziomu bezrobocia jest jego sezonowość, w I kwartale 2013 r. szacuje się wzrost bezrobocia wywołany m.in. ukończeniem udziału w aktywnych formach przeciwdziałania bezrobociu, nieprzedłużaniem przez pracodawców umów zawartych z pracownikami na czas określony, zwolnieniami osób z przyczyn dotyczących zakładów pracy, redukcją etatów, bądź likwidacją stanowisk pracy. Okres zimowy to również stagnacja w branży budowlanej, hotelarskiej i turystyce, w których aktywność zawodowa kształtuje poziom bezrobocia. W II i III kwartale 2013 roku ze względu na aktywizację osób bezrobotnych, które są w tym czasie wyłączone z ewidencji prowadzonej przez urzędy pracy oraz z powodu rozpoczęcia i podejmowania prac sezonowych, poziom bezrobocia powinien ulec zmniejszeniu. Można spodziewać się spadku liczby osób bezrobotnych oraz zwiększeniu ilości zgłoszonych ofert pracy. Natomiast w IV kwartale 2013 roku należy upatrywać powolnego wzrostu liczby osób rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy z powodu zakończenia prac sezonowych. Zwiększenie liczby osób bezrobotnych oraz spadek liczby osób bezrobotnych jest charakterystyczny dla tego okresu.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania rynku pracy oraz czynniki ekonomiczne, w tym przede wszystkim niepokojące dane makroekonomiczne dotyczące światowej i europejskiej gospodarki, można przewidywać dwa scenariusze, które mogą mieć miejsce w 2013 roku.

Wykres 14. Poziom bezrobocia (w tys. osób) w latach 2003–2012 oraz prognozowane liczby bezrobotnych w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne.

Według szacunków Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, uwzględniając pozytywne determinanty realizacji Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia, liczba bezrobotnych ukształtuje się na poziomie 116,2 tys. osób, a więc o 2,6% większym niż w 2012 roku.

Wpływ negatywnych determinantów na rynku pracy może jednak spowodować wzrost liczby bezrobotnych do poziomu 120,5 tys. osób, a więc o 6,5% w porównaniu do stanu z końca 2012 roku.

Tabela 5. Prognoza bezrobocia w 2013 roku w poszczególnych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego⁷

Powiat	Liczba bezrobotnych na koniec 2012 roku	Prognoza na 2013 rok	
		Wariant optymistyczny	Wariant pesymistyczny
Bartoszyce	6 590	7 100	7 500
Braniewo	4 562	4 600	4 600
Działdowo	6 399	6 200	6 300
Elbląg grodzki	7 687	6 987	7 987
Elbląg ziemski	5 615	5 025	6 035
Elk	8 547	8 794	8 794
Giżycko	3 603	4 000	4 000
Goldap	2 410	2 400	2 400
Ilawa	4 638	4 660	4 660
Kętrzyn	6 469	6 500	6 700
Lidzbark Warmiński	3 787	3 900	3 900
Mrągowo	4 393	4 500	4 500
Nidzica	2 489	2 600	2 800
Nowe Miasto Lubawskie	3 595	3 738	3 738
Olecko	3 224	3 470	3 470
Olsztyn grodzki	7 264	8 500	8 500
Olsztyn ziemski	8 488	9 500	9 500
Ostróda	8 857	9 000	9 500
Pisz	5 790	6 100	6 100
Szczytno	6 479	6 900	7 200
Węgorzewo	2 337	2 350	2 350
Województwo	113 223	116 824	120 534

Źródło: Szacunki Powiatowych Urzędów Pracy

⁷ Prognoza zmiany poziomu bezrobocia w 2013 roku sporządzona przez powiatowe urzędy pracy w regionie, wynika z obserwacji tendencji na lokalnych rynkach pracy i porównania wielkości bezrobocia w poprzednich latach

Rozdział 4. Istniejące i potencjalne zagrożenia realizacji działań w 2013 roku

Rok 2012 należał do okresu, w którym odnotowano spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego w Polsce, które było konsekwencją utrzymujących się niekorzystnych uwarunkowań w gospodarce światowej oraz europejskiej. Gospodarka Polski rozwijała się w tempie ok. 2,0%. Prognozy na 2013 rok nie są optymistyczne. Rozmijają się z zapowiedziami rządu o wzroście gospodarczym 2,2%. Analitycy spodziewają się wzrostu na poziomie około 1,5%. Według prognoz Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, I i II kwartał 2013 r. to dalsze spowolnienie gospodarcze, podczas którego wzrost PKB odpowiednio ma wynieść 1,6 i 1,4%. III kw. przewiduje się na poziomie większym niż 2%. II połowa roku napawa większym optymizmem, co ma wynikać z poprawy sytuacji gospodarczej w Europie Zachodniej, szczególnie w Niemczech.

Według wstępnego szacunku, produkt krajowy brutto w 2012 r. zwiększył się realnie o 2,0% w skali roku (wobec wzrostu o 4,3% w 2011 r.).⁸ Wobec utrzymującego się spowolnienia gospodarczego, pracodawcy ostrożnie podejmowali decyzje dotyczące zatrudniania nowych pracowników. Słabnące tempo wzrostu PKB w poszczególnych kwartałach 2012 r. (w I kw. 3,6%, w II kw. 2,3%, w III kw. 1,4%) spowodowało ograniczenie poziomu zatrudnienia oraz wzrost bezrobocia na koniec roku 2012. Według danych z końca grudnia, liczba bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła 113 223 osoby. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim w końcu grudnia 2012 roku, ukształtowała się na poziomie 21,2% (Polska 13,4%).

Powodem wzrostu bezrobocia jest nie tylko trudna sytuacja gospodarcza, ale również nie przedłużanie umów o pracę na czas określony przez pracodawców, zakończenie prac sezonowych – w leśnictwie, ogrodnictwie czy budownictwie, powroty do rejestru po zakończeniu aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, a także spadek liczby wolnych miejsc pracy. Ekonomiści uważają, iż ze względu na spowolnienie gospodarcze, przedsiębiorcy będą zwalniać coraz więcej osób, ze wszystkich grup zawodowych. Prognozy analityków na 2013 r. dla Polski przewidują wzrost bezrobocia do 14,6%.

Prognozy gospodarcze na 2013 rok dla Europy, a tym samym dla Polski są dość niepokojące, zaś dane makroekonomiczne dotyczące światowej i europejskiej gospodarki wskazują na scenariusz bardziej pesymistyczny niż zakładano. Wyraźne spowolnienie lub oznaki recesji obserwujemy w niemal wszystkich gospodarkach na świecie, poczynając od Niemiec, Wielkiej Brytanii, przez Japonię i Chiny, po Stany Zjednoczone.

Analizując rynek pracy województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie potencjalnych zagrożeń realizacji założeń RPD w 2013 r. należy wziąć pod uwagę cechy charakteryzujące regionalny rynek pracy takie jak m.in.:

- najniższy współczynników aktywności zawodowej w kraju⁹ (50,9% przy średniej krajowej 56,2%),
- najniższy w kraju wskaźnik zatrudnienia (45,7% przy średniej krajowej 56%)¹⁰,
- relatywnie niska (zbliżona do średniej krajowej) stopa bezrobocia liczona w badaniu aktywności ekonomicznej ludności BAEL (10,1% przy średniej krajowej 9,9%)¹¹,

⁸ Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Rok 2012, GUS styczeń 2013.

⁹ BAEL, III kwartał 2012 r.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (projekt)

- duże lokalne zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego (miasto Olsztyn- 8,3%, powiat piski 31,4%)¹²,
- charakterystyczna struktura bezrobocia (długotrwale bezrobotni- 52,2%; kobiety bezrobotne- 52,1%; bezrobotni do 25 roku życia-20,3%; bezrobotni powyżej 50 roku życia- 21,7%).

Ponadto należy zwrócić uwagę, iż ważnym czynnikiem z jakim będzie musiał zmierzyć się regionalny rynek pracy są zachodzące procesy demograficzne. Już teraz Polska boryka się z problemem niżu demograficznego, w szkołach ubywa uczniów, w wyniku czego pojawiają się trudności związane z funkcjonowaniem placówek oświatowych oraz utrzymaniem w nich zatrudnienia na stałym poziomie. Efekt związany ze starzeniem się społeczeństwa powoduje, iż należy podjąć efektywne działania, które przyczynią się do złagodzenia skutków postępujących zmian demograficznych.

¹² GUS, dane z 31.12.2012 r.

Rozdział 5. Cele polityki rynku pracy, priorytety i działania na rzecz zatrudnienia na 2013 rok

W 2013 r. priorytety i cele polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich przyjęte w Planie na rok 2012 nie ulegają zasadniczej zmianie. Te zmiany, które zostały dokonane są rezultatem analizy i oceny zmieniającej się sytuacji na rynku pracy oraz wzięcia pod uwagę treści dokumentów strategiczno – programowych. Należy podkreślić, iż Plan Działań na rzecz Zatrudnienia wskazuje inicjatywy oraz działania jakie Samorząd Województwa i samorządy powiatów oraz ich partnerzy będą realizować w 2013 roku w regionie, po to aby doprowadzić do zwiększenia poziomu zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich. Dokument ten stanowi bowiem płaszczyznę realizacji celów i priorytetów krajowej polityki zatrudnienia, poprzez działania, uwzględniające specyfikę regionu oraz dążące do rozwiązania jego najważniejszych problemów społeczno-ekonomicznych. Podczas opracowywania dokumentu założono, iż działania zaplanowane w Regionalnym Planie Działań na 2013 rok, podobnie jak w latach poprzednich, powinny być realizowane w oparciu o 4 podstawowe zasady, które pozwolą na osiągnięcie optymalnej skuteczności i efektywności:

- *partnerstwa i dialogu* na szczeblu lokalnym i regionalnym;
- *subsydiarności*, wyrażającej się w udzielaniu pomocy obszarom i grupom osób, które nie są w stanie same poradzić sobie z trudnościami;
- *koncentracji* środków i nakładów na realizację konkretnych projektów;
- *komplementarności* udzielanego wsparcia.

5.1 Cele polityki rynku pracy w 2013 roku

Cele polityki rynku pracy, określone w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok w Województwie Warmińsko-Mazurskim, wynikają z:

- diagnozy sytuacji na regionalnym rynku pracy w 2012 roku;
- uwzględnienia długookresowych celów Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku oraz innych dokumentów strategicznych krajowych i regionalnych;
- prognozowanych uwarunkowań rynku pracy w 2013 roku.

Działania, realizowane zgodnie z Regionalnym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia w 2013 roku, mają służyć osiągnięciu trzech strategicznych celów:

Cel	Wartość wskaźnika realizacji celu
1. Utrzymanie poziomu bezrobocia na prognozowanym poziomie	116, 2 tys. – 120,5 tys.
2. Utrzymanie wskaźnika procentowego udziału:	
• młodzieży do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych – na poziomie nie większym niż:	20,9%
• osób w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie osób bezrobotnych – na poziomie nie większym niż:	22,7%
• osoby długotrwale bezrobotne w ogólnej liczbie bezrobotnych osób na poziomie nie większym niż :	53,1%
3. Osiągnięcie wskaźnika efektywności zatrudnieniowej programów rynku pracy finansowanych z Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego na poziomie nie niższym niż:	42%

Poziom wskaźnika efektywności zatrudnieniowej został wyznaczony między innymi na podstawie kryteriów dostępu określonych w planach działań POKL w poddziałaniu 6.1.3 *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych*, gdzie zakłada się osiągnięcie wskaźnika efektywności zatrudnieniowej na poziomie:

- co najmniej 55%, w przypadku powiatów, w których stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na koniec 2012 roku wyniosła 10% i poniżej;
- co najmniej 50% w przypadku powiatów, w których stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na koniec 2012 roku wyniosła od 10,1% do 13%;
- co najmniej 45%, w przypadku powiatów, w których stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na koniec 2012 roku wyniosła 13,1% do 16,5%;
- co najmniej 40% w przypadku powiatów, w których stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na koniec 2012 roku wyniosła 16,6% do 21%;
- co najmniej 35%, w przypadku powiatów, w których stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu na koniec 2012 roku wyniosła powyżej 21%.

5.2 Priorytety polityki rynku pracy w 2013 roku

Celem Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w 2013 roku jest osiągnięcie efektywności zatrudnieniowej na poziomie nie niższym niż 42% w obszarze regionalnego rynku pracy oraz dalsze rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy służącej znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia przez osoby bezrobotne.

Cele te będą realizowane w ramach dwóch priorytetów:

- 1. Prowadzenie aktywnej polityki rynku pracy, adekwatnej do zmieniających się potrzeb, w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów pracy.**
- 2. Działania zmierzające do usprawnienia obsługi rynku pracy.**

Realizacja działań zaplanowanych w RPD na 2013 r. powinna przyczynić się do rozszerzenia zasięgu realizacji usług służb zatrudnienia, dzięki wykorzystaniu możliwości związanych z realizacją programów ze środków Funduszu Pracy oraz EFS. Podjęte działania powinny zmierzać do dostosowania polityki zarówno do zmieniającej sytuacji w kraju, jak i za granicą oraz jak najbardziej efektywnego kierowania działaniami w celu przeciwdziałania i walki z wykluczeniem społecznym.

5.2.1 Priorytet 1

Prowadzenie aktywnej polityki rynku pracy, adekwatnej do zmieniających się potrzeb, w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania zasobów pracy

Spowolnienie gospodarcze oraz dynamiczne zmiany, które zachodzą w Polsce i Unii Europejskiej wymagają szybkiej i sprawnej reakcji otoczenia instytucjonalnego w celu dostosowania do zmieniających się potrzeb. Reguła ta ma także zastosowanie do rynków pracy, które przy szczególnie dużej zmienności powinny charakteryzować się elastycznością połączoną z zapewnieniem bezpieczeństwa zatrudnienia (model flexicurity).

Prowadzenie aktywnej polityki rynku pracy polega na podejmowaniu działań służących rozwijaniu czynników i instrumentów zachęcających do podjęcia aktywności zawodowej lub edukacyjnej, zwiększeniu szans na utrzymanie lub podjęcie zatrudnienia. Skorzystanie z działań aktywizujących, zdolność do podjęcia pracy lub zmiany pracy oraz adaptacji do zmian. Z jednej strony mają one służyć ograniczeniu ryzyka utraty pracy, z drugiej zaś służą ułatwieniu szybkiego przejścia do kolejnej pracy. Sprawny rynek pracy koncentruje się na tworzeniu lepszych warunków działania przedsiębiorstw, upowszechnienia elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy, stworzenie większych możliwości do bycia zatrudnionym i samozatrudnieniem poprzez poprawę kompetencji, mobilności i zdolności adaptacyjnych społeczeństwa.

W trudnych warunkach ekonomicznych, oprócz działań aktywizacyjnych Publicznych Służb Zatrudnienia, ważną rolę w systemie ochrony praw pracowniczych odgrywa Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, którego środki przeznaczone są wynagrodzenia pracowników, w razie niewypłacalności pracodawcy.

Podstawowe kierunki działań w ramach Priorytetu I:

1. Dążenie do zwiększenia efektywności stosowanych polityk rynku pracy, poprzez poprawne adresowanie instrumentów aktywnej polityki rynku pracy:

- sporządzanie analiz i ocen związanych z funkcjonowaniem programów dotyczących promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur, będących podstawą do podejmowania decyzji na rzecz poprawy sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy;
- właściwa analiza potrzeb lokalnego rynku pracy prowadząca do wyłonienia grupy docelowej, dla której będzie realizowany odpowiedni program aktywizacji (właściwy dobór form aktywnych)
- refundowanie poprzez Ochotnicze Hufce Pracy ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń młodocianych pracowników.

2. Aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym opracowanie programów i projektów na rzecz aktywizacji grup priorytetowych:

- inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami pracowników z przyczyn dotyczących zakładów pracy (programu outplacement);

- wzmocnienie działań służących wzrostowi wskaźnika zatrudnienia osób poniżej 25 roku życia, osób powyżej 50 roku życia i osób niepełnosprawnych oraz służących rozwiązywaniu problemów w rozpoczynaniu kariery zawodowej przez młodzież;
 - realizacja programów rynku pracy adresowanych głównie do osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia, osób bezrobotnych powyżej 50 roku oraz osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy określonych w art.49 ustawy.
- 3. Działania zmierzające do godzenia życia zawodowego i rodzinnego poprzez upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia:**
- połączenie programów aktywizacji zawodowej z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi.
- 4. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy, w tym, w sektorach należących do specjalizacji regionalnych: ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości, a także w ramach sektora ekonomii społecznej:**
- kreowanie nowych miejsc pracy poprzez wsparcie powstawania przedsiębiorstw, w tym także spółdzielni socjalnych;
 - wsparcie pracodawców w tworzeniu nowych miejsc pracy, między innymi poprzez refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.
- 5. Dążenie do zwiększenia zaangażowania partnerów społecznych w realizację polityk rynku pracy m.in. poprzez wspólne inicjatywy zgodne ze zmieniającymi się potrzebami rynku:**
- realizacja wspólnych programów i projektów na rzecz aktywizacji grup priorytetowych określonych w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia 2013.
- 6. Wdrażanie koncepcji modelu uczenia się przez całe życie zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami rynku poprzez współpracę z placówkami kształcenia ustawicznego:**
- współpraca instytucji rynku pracy ze szkołami, placówkami oświatowymi oraz centrami kształcenia ustawicznego służąca podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i wzmocnieniu zdolności do zatrudnienia mieszkańców regionu;
 - udostępnianie wyników badań, analiz rynku pracy instytucjom szkoleniowym w celu dostosowania kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

5.2.2 Priorytet 2.

Działania zmierzające do usprawnienia obsługi rynku pracy

Działania zawarte w RPD 2013 mają służyć poszukiwaniu nowych instrumentów i form zarządzania rynkiem pracy, co powinno przyczynić się do ograniczenia skali bezrobocia oraz zwiększenia spójności społecznej i gospodarczej na poziomie powiatowym. Realizacja wyznaczonych priorytetów powinna odbywać się przy współudziale partnerów społecznych i podmiotów prywatnych aby efektywnie pomóc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy w większym stopniu poszukiwać nowych, bardziej skutecznych i efektywnych instrumentów adresowanych do grup w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Znajduje to wyraz w poniższych kierunkach działań:

1. Wzmocnienie aktywnej polityki rynku pracy poprzez poprawę jakości oraz dostępu do usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy, a także partnerów rynku pracy:

- lokalne działania informacyjne- udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz możliwości skorzystania ze środków EFS na rzecz klientów Publicznych Służb Zatrudnienia.

2. Działania zmierzające do sprawnego monitorowania rynku pracy, które pozwolą na lepszą identyfikację zmieniających się potrzeb:

- monitorowanie sytuacji w zakresie planowanych i realizowanych w województwie zwolnień pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- monitoring zawodów i specjalności oraz ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy;
- analiza struktury zawodowej bezrobotnych , pomocnej w podejmowaniu decyzji na rzecz poprawy sytuacji osób bezrobotnych szczególnie będących w trudnej sytuacji na rynku pracy;
- analiza zmian zachodzących w gospodarce i regionalnym rynku pracy.

3. Dążenie do poszukiwania nowych instrumentów oraz form zarządzania rynkiem pracy:

- Podejmowanie niestandardowych działań na lokalnym rynku pracy z wykorzystaniem instrumentów partnerstwa lokalnego.

4. Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, takich jak systemy teleinformatyczne w realizacji działań służących doskonaleniu świadczenia usług rynku pracy:

- prowadzenie przez Ochotnicze Hufce Pracy, we współpracy z publicznymi służbami zatrudnienia punktów abonencko- konsultacyjnych Centrum Informacyjno-Konsultacyjnego Służb Zatrudnienia „Zielona Linia” w celu polepszenia dostępu do usług urzędów pracy oraz modernizacja tych usług, z wykorzystaniem technicznych środków komunikacji;
- usprawnienie działania publicznych służb zatrudnienia poprzez wdrożenie i rozwój spójnego systemu informacyjnego, umożliwiającego wymianę informacji z już działającymi systemami;
- wykorzystanie w codziennej pracy telekonferencji jako szybkiego i efektywnego sposobu organizowania spotkań i konsultacji służących doskonaleniu świadczenia usług rynku pracy;

- wykorzystywanie nowoczesnych metod edukacji e-learning służących profesjonalizacji działań publicznych służb zatrudnienia;
- rozwój informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego poprzez prowadzenie ogólnopolskiego elektronicznego rejestru instytucji szkoleniowych;
- program analizy i aktywacji potencjału rozwojowego urzędów administracji publicznej na terenie całego kraju w ramach nowoczesnej administracji elektronicznej (e-administracja)
- stworzenie i prowadzenie Elektronicznego Centrum Aktywizacji Młodzieży (ECAM) wspierającego działalność Ochotniczych Hufców Pracy dla młodzieży, utworzonego w ramach projektu „OHP jako realizator usług rynku pracy”.

5. Profesjonalizacja działań publicznych służb zatrudnienia i Ochotniczych Hufców Pracy poprzez wzmocnienie kompetencyjne i merytoryczne:

- podnoszenie kwalifikacji kadr publicznych służb zatrudnienia i Ochotniczych Hufców Pracy poprzez szkolenia, studia podyplomowe oraz specjalistyczne doradztwo powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań.

5.3 Priorytetowe grupy osób w 2013 roku

Na warmińsko-mazurskim rynku pracy, niektóre grupy osób bezrobotnych ze względu na swoją specyficzną sytuację wymagają szczególnego podejścia w procesie aktywizacji, przede wszystkim priorytetowego traktowania w dostępie do oferowanych form wsparcia. Priorytetowe grupy osób zostały wybrane w oparciu o *art.49 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami)*.

Grupy te zostały określone w oparciu o analizę struktury regionalnego bezrobocia oraz uwarunkowań regionalnego rynku pracy, z uwzględnieniem założeń krajowej polityki zatrudnienia oraz zaktualizowanej strategii w zakresie polityki społecznej. Ze względu na trudności z podjęciem zatrudnienia i zagrożenie wykluczeniem społecznym, do osób w najtrudniejszej sytuacji na warmińsko-mazurskim rynku pracy należą:

- bezrobotne osoby do 25/30 roku życia;*
- bezrobotne osoby w wieku powyżej 45/50 lat;*
- długotrwale bezrobotni;
- bezrobotne osoby niepełnosprawne oraz inne grupy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kryzys finansowo – gospodarczy oraz wynikające z niego spowolnienie gospodarcze szczególnie mocno uderzyły w osoby młode wchodzące na rynek pracy. Bezrobocie młodzieży stanowi aktualnie jeden z poważniejszych problemów socjalnych. Wskaźnik stopy bezrobocia osób poniżej 25 roku życia utrzymuje się na ponad dwukrotnie wyższym poziomie w porównaniu do wartości stopy bezrobocia wszystkich aktywnych zawodowo. Jedną z przyczyn tak wysokiego bezrobocia wśród młodych może być brak doświadczenia

* *Elastyczne sformułowanie grup wiekowych wynika przede wszystkim ze wskazań MPiPS oraz różnorodności ich określania w strategiach oraz programach, zarówno krajowych, jak i wojewódzkich.*

zawodowego oraz problem niedopasowania kompetencyjnego młodych do oczekiwań pracodawców. Wymienione czynniki powodują, że jest to grupa szczególnie narażona na ryzyko bierności zawodowej. Niezmiernie istotne są, zatem działania wykluczające częste oraz długotrwałe okresy bezrobocia i uzależnienia od świadczeń na wczesnym etapie życia zawodowego. Aktywizacja zawodowa osób do 25/30 roku życia polegać będzie na zwiększeniu umiejętności skutecznego poruszania się po rynku pracy oraz udzielanie pomocy młodzieży w uzyskaniu kwalifikacji, umiejętności i doświadczenia zawodowego.

Wobec prognozowanych zmian demograficznych, których skutki uwidoczną się w ciągu najbliższych kilku lat, obok działań ułatwiających ludziom młodym przechodzenie od edukacji do zatrudnienia, konieczne jest również podejmowanie kroków mających na celu wydłużenie okresu aktywności zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur. Osoby w wieku powyżej 45/50 lat powinny zostać objęte szczególnym wsparciem ukierunkowanym na podnoszenie lub zmianę ich kwalifikacji, pobudzanie aktywności edukacyjnej i zawodowej oraz zwiększanie mobilności na rynku pracy.

Niepokojącym zjawiskiem jest wysoki poziom długotrwałego bezrobocia, które dotyczy zarówno ludzi młodych, będących w wieku potencjalnie największej aktywności zawodowej, jak i osób starszych, które nadal jeszcze mogą być aktywne zawodowo. Zjawisko to przekładać się może nie tylko na indywidualną sytuację jednostek i rodzin, ale również stwarza istotne problemy strukturalne na przyszłość. Aktywizacja długotrwałe bezrobotnych wymagać będzie zwiększonych nakładów organizacyjnych i finansowych.

Bezrobotne osoby niepełnosprawne stanowią niewielki odsetek w strukturze regionalnego bezrobocia, natomiast ze względu na duże zagrożenie wykluczeniem społecznym, należy objąć je szczególnym wsparciem. Konieczne jest podejmowanie działań, zmierzających do wyrównywania szans zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym promocja elastycznych form pracy, samozatrudnienia a także działania na rzecz tworzenia większej liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy

We wszystkich działaniach aktywizujących należy mieć także na uwadze bezrobotne kobiety, których sytuacja na rynku pracy nadal jest trudna. Bariery aktywacji zawodowej bezrobotnych kobiet obejmują z jednej strony trudności na rynku pracy, które charakteryzują się przede wszystkim brakiem wystarczającej liczby miejsc pracy, z drugiej związane są bardzo często z czynnikami kulturowymi i barierami leżącymi po stronie pracodawców.

5.4 Priorytetowe programy i projekty rynku pracy w 2013 roku

Realizacja zadań Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia zostanie przeprowadzona w oparciu o odpowiednie programy i projekty. Poniższa tabela przedstawia priorytetowe programy, z wyszczególnieniem przykładowych obszarów ich realizacji.

Programy i projekty	Przykładowe obszary realizacji
<p>Programy i projekty ukierunkowane na aktywną politykę rynku pracy adekwatną do zmieniających się potrzeb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost kwalifikacji osób pracujących; • rozwój i upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia; • promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia; • wsparcie powstawania przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych; • wsparcie dla osób zwolnionych, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z przyczyn dotyczących zakładu pracy realizowane w formie tworzenia i wdrażania programów typu outplacement.
<p>Programy i projekty ukierunkowane na wsparcie i aktywizację grup marginalizowanych na rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczno-ekonomiczna długotrwale bezrobotnych prowadzona na poziomie lokalnym i regionalnym; • aktywna integracja osób wykluczonych z rynku pracy; • zatrudnienie wspomagane osób niepełnosprawnych.
<p>Programy i projekty ukierunkowane na usprawnienie obsługi rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa zakresu, jakości oraz dostępu do usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia osobom bezrobotnych oraz pracodawcom; • monitorowanie efektywności polityki rynku pracy; • diagnoza czynników wpływających na długotrwale bezrobocie w regionie.

Rozdział 6. Podstawowe kryteria wsparcia projektów dot. poprawy sytuacji na rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w regionie

Projekty programów aktywizujących bezrobotnych przed wydaniem decyzji o przyznaniu środków na ich realizację rozpatrywane są pod różnymi kryteriami. Analizie podlega m.in. zgodność zakładanych celów z zapisami Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia; kryteriami szczegółowymi, dotyczącymi poszczególnych programów oraz innymi lokalnymi dokumentami strategicznymi.

Bardzo istotnym kryterium brany pod uwagę jest opis działań służących osiągnięciu wysokiej efektywności zarówno zatrudnieniowej jak i kosztowej.

Istotnymi kryteriami wsparcia projektów rynku pracy są:

- wzmocnienie działań służących wzrostowi wskaźnika zatrudnienia grup określonych W Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok jako grupy priorytetowe;
- tworzenie warunków dla mobilności zawodowej i przestrzennej pracowników i poszukujących pracy;
- wykorzystanie partnerstwa podmiotów instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz przedsiębiorców;
- uwzględnienie branż istotnych dla rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego: rolnospożywczej, turystycznej, budownictwa (w tym w tzw. „zielonej gospodarce”), usług dla starzejącego się społeczeństwa oraz osób niepełnosprawnych (np. branża edukacyjna, sektor usług turystycznych, usługi prozdrowotne, rehabilitacyjne, sportowe), produkcji wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa, produkcji mebli;
- doskonalenie aktywnej polityki rynku pracy poprzez zapewnienie szerokiej dostępności do podstawowych usług rynku pracy i zwiększenie trafności jej adresowania;
- pogorszenie się sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Przy ocenie i akceptacji do realizacji projektów bierze się także pod uwagę kryteria dodatkowe:

- komplementarność z inwestycjami realizowanymi bądź planowanymi do realizacji na terenie województwa warmińsko-mazurskiego finansowanymi ze środków Unii Europejskiej innymi niż EFS;
- wykorzystanie modelu zatrudnienia wspomaganego, promującego podejście kompleksowe, poprzez zastosowanie kilku instrumentów dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników, wzbogacone o element „wzmocnienia” i „utrzymania w zatrudnieniu” osób biorących udział w projekcie;
- realizacji prowadzonych w ramach projektu szkoleń w oparciu o certyfikowane programy nauczania zawodowego, zakończonych odpowiednim dokumentem potwierdzającym uzyskane kwalifikacje zgodnie z przyjętymi normami;
- adresatem wsparcia w ramach projektu są podmioty, które do tej pory nie korzystały z dofinansowania ze środków EFS w ramach PO KL, co ma na celu wyrównanie dysproporcji i zaoferowanie jak najszerszego dostępu do wsparcia oferowanego w ramach PO KL.

Szczegółowe kryteria wyboru projektów realizowanych w ramach PO KL znajdują się w oddzielnych dokumentach – Planach Działań na rok 2013.

Rozdział 7. Główne źródła finansowania zadań ujętych w RPD na 2013 rok

Realizacja zadań, ujętych w Regionalnym Planie Działań na 2013 rok, będzie finansowana z następujących źródeł:

1. Fundusz Pracy:
 - środki Funduszu Pracy, przyznane województwu warmińsko-mazurskiemu, wynikające z podziału algorytmem oraz pochodzące z rezerwy Funduszu Pracy, pozostającej w gestii samorządu województwa;
 - środki Funduszu Pracy z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej;
 - środki Funduszu Pracy na finansowanie zadań fakultatywnych;
 - środki Funduszu Pracy na realizację refundacji wynagrodzeń młodocianym pracownikom;
 - środki Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.
2. Europejski Fundusz Społeczny – Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
3. Inne środki (PFRON, środki z budżetu państwa przyznane Ochotniczym Hufcom Pracy na realizację zadań z zakresu rynku pracy, środki jednostek samorządu terytorialnego, środki dostępne w ramach programów operacyjnych np. PROW).
4. Środki Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W 2013 roku w województwie warmińsko-mazurskim wstępny limit środków na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej wynosi 174 735,4 tys. zł. Oznacza to, iż jest wyższy (o 56 986,7 tys. zł, tj. o 48,4%) niż w 2012 roku, z czego:

- 91 944,4 tys. zł zostanie przekazanych samorządom powiatowym, na podstawie kryteriów zatwierdzonych przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego, preferujących powiaty o wysokiej stopie i wysokim poziomie bezrobocia, które mają duży udział długotrwale bezrobotnych, młodzieży oraz osób po 50 roku życia i realizują projekty o dużej efektywności zatrudnieniowej.
- 82 791,0 tys. zł środków z przeznaczeniem na realizację projektów, współfinansowanych Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 6.1.3 „Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych” w ramach Priorytetu VI POKL.

Poza środkami Funduszu Pracy, wynikającymi z podziału algorytmicznego, samorządy powiatowe mogą ubiegać się o dodatkowe środki Funduszu Pracy, znajdujące się w rezerwie Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W 2012 roku pozyskano w ten sposób dla województwa warmińsko-mazurskiego ponad 38 178,8 tys. zł, co w połączeniu z przyznanym w wyniku podziału algorytmicznego limitem Funduszu Pracy dawało kwotę 156 330,5 tys. zł pozostających w dyspozycji urzędów pracy.

Znaczącym wsparciem działań na rzecz zatrudnienia i łagodzenia skutków bezrobocia są środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jest on skierowany do osób i grup społecznych, oferując wsparcie między innymi w obszarze rynku pracy, edukacji oraz integracji społecznej.

W planowaniu działań należy uwzględnić fakt, iż w 2013 roku zostaną wykorzystane środki uruchomione w roku ubiegłym z Krajowej Rezerwy Wykonania, które województwo warmińsko-mazurskie otrzymało jako lider wśród województw w wykorzystaniu środków PO KL. W związku z obniżeniem środków Funduszu Pracy, część tych środków zostanie przeznaczona na projekty związane z rynkiem pracy.

W dniu 16 stycznia 2013 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Plany Działań Priorytetów komponentu regionalnego PO KL Województwa Warmińsko-Mazurskiego na 2013 rok. Zgodnie z nimi, przewidywana alokacja na 2013 rok wynosi:

1. **Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich** – 167 931 954,4 zł (w tym limit środków Funduszu Pracy w ramach Poddziałania 6.1.3 w wysokości 82 791,0 tys. zł) na projekty, przewidujące m.in.:
 - identyfikację potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia;
 - organizację warsztatów oraz szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych;
 - realizację programów aktywizacji zawodowej, obejmujących jedną lub kilka z następujących form wsparcia: pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe, staże/praktyki zawodowe oraz szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych;
 - wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do podjęcia zatrudnienia;
 - wzmocnienie i rozwój publicznych służb zatrudnienia, obejmujące upowszechnianie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego (urzędy pracy);
 - wspieranie inicjatyw na rzecz podnoszenia mobilności geograficznej (regionalnej i międzyregionalnej) osób pozostających bez zatrudnienia (w szczególności osób zamieszkujących na obszarach wiejskich);
 - wsparcie psychologiczno-doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy.

2. **Priorytet VII Promocja integracji społecznej** – 63 921 058 zł na projekty przewidujące m.in.:
 - kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy;
 - staże, subsydiowane zatrudnienie i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy;
 - rozwój usług społecznych, przezwyciężających indywidualne bariery w integracji społecznej, w tym w powrocie na rynek pracy;
 - promocję i wsparcie wolontariatu, w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - poradnictwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy;
 - promocja i wsparcie wolontariatu, w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - rozwój nowych form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz integracji społecznej i zawodowej;

- wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży połączonych z realizacją działań w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej;
- wsparcie na założenie spółdzielni socjalnej, przystąpienie do lub zatrudnienie w spółdzielni socjalnej poprzez zastosowanie w ramach projektu co najmniej dwóch z następujących instrumentów: wsparcie szkoleniowe i doradztwo (indywidualne i grupowe); przyznanie środków finansowych dla spółdzielni socjalnej na założenie, przystąpienie do lub zatrudnienie w spółdzielni socjalnej; wsparcie pomostowe obejmujące finansowe wsparcie pomostowe połączone z doradztwem oraz pomocą w efektywnym wykorzystaniu przyznanych środków.

3. Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki – 74 210 978 zł na projekty przewidujące m.in.:

- ogólne i specjalistyczne szkolenia i/lub doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) w zakresie zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw i formie odpowiadającej możliwościom organizacyjno-technicznym przedsiębiorstwa;
- szkolenia i doradztwo dla pracowników przedsiębiorstw prowadzone przez (lub z udziałem) pracowników naukowych jednostek naukowych i uczelni ukierunkowane na wdrożenie danych przedsięwzięć innowacyjnych w przedsiębiorstwach;
- staże i szkolenia praktyczne dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych oraz pracowników naukowych jednostek naukowych i pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych uczelni – w przedsiębiorstwach;
- wsparcie współpracy między jednostkami naukowymi a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii obejmujące wypracowanie konkretnych efektów wdrożeniowych.

4. Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – 67 835 060 zł na projekty przewidujące m.in.:

- współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami w zakresie organizacji staży i praktyk dla uczniów szkół zawodowych obejmujących praktyczną naukę zawodu oraz pokrycie kosztów opiekuna stażu;
- programy rozwojowe szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, ukierunkowane na zmniejszanie dysproporcji w osiągnięciach uczniów w trakcie procesu kształcenia oraz podnoszenie jakości procesu kształcenia;
- współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami w zakresie: organizacji staży i praktyk dla uczniów szkół zawodowych obejmujących praktyczną naukę zawodu oraz pokrycie kosztów opiekuna stażu; przygotowania zawodowego młodocianego pracownika, obejmującego naukę zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy;
- realizacja regionalnych programów pomocy stypendialnej dla szczególnie uzdolnionych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, których niekorzystna sytuacja materialna stanowi barierę w rozwoju edukacyjnym;
- szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy zainteresowane są nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności i kompetencji w obszarach umiejętności ICT oraz znajomości języków obcych.

Rozdział 8. Monitoring wykonywania zadań RPD na 2013 rok

Monitoring realizacji Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim na 2013 rok zostanie przeprowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie. Podstawę do sporządzenia sprawozdania, a następnie określenia wniosków i rekomendacji z monitoringu, stanowiąc będą wskaźniki, odnoszące się do sytuacji na warmińsko-mazurskim rynku pracy, zawarte w poniższej tabeli.

Wskaźniki monitoringu Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok	
Wskaźnik	Źródło informacji
1. Stopa bezrobocia rejestrowanego	GUS
2. Stopa bezrobocia wg BAEL	BAEL
3. Współczynnik aktywności zawodowej	BAEL
4. Wskaźnik zatrudnienia	BAEL
5. Liczba bezrobotnych	WUP
6. Napływ do bezrobocia	WUP
7. Odpływ z bezrobocia	WUP
8. Wskaźnik płynności rynku pracy	WUP
9. Liczba ofert pracy	WUP
10. Wskaźnik udziału niesubsydiowanych ofert pracy w ogólnej liczbie ofert	WUP
11. Liczba osób bezrobotnych, które podjęły pracę	WUP
12. Liczba osób bezrobotnych, które odbyły staże zawodowe	WUP
13. Liczba osób bezrobotnych, podejmujących działalność gospodarczą przy wsparciu środków Funduszem Pracy i PO KL	WUP
14. Liczba miejsc pracy, wspieranych Funduszem Pracy powstałych u regionalnych pracodawców	WUP
15. Liczba osób, które odbyły przygotowanie zawodowe dorosłych	WUP
16. Pracujący	GUS
17. Liczba powstałych spółdzielni socjalnych	WUP, ROPS
18. Udział grup ryzyka w strukturze regionalnego bezrobocia <ul style="list-style-type: none"> – młodzi do 25 roku życia – bezrobotni powyżej 45 roku życia – bezrobotni powyżej 50 roku życia – długotrwale bezrobotni – bezrobotni niepełnosprawni – bezrobotni bez kwalifikacji – bezrobotni zamieszkali na wsi – kobiety 	WUP
19. Wydatki z Funduszu Pracy na promocję zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizację bezrobotnych	WUP
20. Wydatki z Europejskiego Funduszu Społecznego	WUP

Sprawozdanie z monitoringu wykonania RPD 2013 będzie stanowić część informacji o sytuacji na rynku pracy w 2013 roku, która zostanie przedłożona Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a następnie Sejmikowi Województwa, w terminie do końca I kwartału 2014 roku.

Załączniki do Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Warmińsko-Mazurskim na 2013 rok

Załącznik 1. Zespół do spraw Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok		
Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja/institucja
1	Gustaw Marek Brzezin	Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego
2	Zdzisław Szczepkowski	Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie
3	Wiesław R. Drożdżyński	Wicedyrektor ds. Rynku Pracy (Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie)
4	Leszek Balon	Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Węgorzewie
5	Krzysztof Bukowski	Związek Pracodawców Cech Rzemiosł Różnych
6	Bożena Cebulka	Prezes Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego
7	Krystyna Dudzińska	Dyrektor Miejskiego Urzędu Pracy i Urzędu Pracy Powiatu Olsztyńskiego
8	Krzysztof Suchecki	Zarząd Regionu Warmińsko-Mazurskiego NSZZ Solidarność Olsztyn
9	Marek Obrębski	Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Olsztynie
10	Zdzisław Fadowski	Departament Kultury i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
11	Maria Góralczyk	Dyrektor Centrum Kształcenia Ustawicznego w Elblągu
12	Anna Organiściak-Krzykowska	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
13	Franciszek Romanowski	Warmińsko-Mazurska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości
14	Piotr Pniewski	Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego
15	Brygida Niemiro	Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki
16	Natalia Jędrasik	Oddział Okręgowy NBP w Olsztynie
17	Dorota Kopec	Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
18	Stanisław Kowalczyk	Rada OPZZ Województwa Warmińsko-Mazurskiego
19	Krzysztof Skowroński	Prezes Tewes-Klima sp.j.
20	Piotr Kamiński	Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług w Olsztynie
21	Joanna Balcerzak-Kalata	Urząd Statystyczny w Olsztynie
22	Michał Opieczyński	Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
23	Grzegorz Paciulan	Warmińsko-Mazurski Zarząd Wojewódzkiego Forum Związków Zawodowych
24	Kamil Petynka	Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON
25	Grażyna Przasnyska	Kuratorium Oświaty
26	Wiesława Przybysz	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
27	Krzysztof Salczyński	Centrum Kształcenia Ustawicznego w Olsztynie
28	Joanna Karwowska	Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
29	Roman Świtaj	Dyrektor – Warmińsko-Mazurska Izba Rzemiosła w Olsztynie

Załącznik 2. Harmonogram opracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2013 rok w Województwie Warmińsko-Mazurskim

Zadania do realizacji	Jednostka wykonawcza	Listopad 2012	Grudzień 2012	Styczeń 2013	Luty 2013	Marzec 2013
Przygotowanie wniosku do Zarządu Województwa w sprawie powołania Regionalnego Zespołu ds. Opracowania Projektu RPD na 2013 rok	Wydział PRP	do 28				
Powołanie Regionalnego Zespołu ds. Opracowania Projektu RPD na 2013 rok	Zarząd Województwa (Uchwała)		4			
Powołanie Zespołu WUP ds. opracowania materiałów do RPD na 2013 rok	Dyrektor WUP (Zarządzenie)		do 7			
Opracowanie założeń RPD 2013 oraz projektu struktury dokumentu	Zespół WUP (Wydział PRP)			do 11		
Ukonstytuowanie się i organizacja prac Regionalnego Zespołu ds. Opracowania Projektu RPD na 2013 rok	Regionalny Zespół			14-18		
Prace nad projektem RPD (część merytoryczna)	Zespół WUP (Wydział PRP)			do 31		
Konsultacje projektu RPD	Partnerzy społeczni, PUP, Wojewódzka Rada Zatrudnienia				1-12	
Przyjęcie projektu RPD	Regionalny Zespół				13-15	
Przyjęcie projektu RPD przez Wojewódzką Radę Zatrudnienia	Wojewódzka Rada Zatrudnienia Uchwała				18-22	
Przekazanie projektu RPD do Zarządu Województwa	WUP				do 27	
Przyjęcie projektu RPD	Zarząd Województwa					Początek marca
Zatwierdzenie ostatecznego projektu RPD na 2013 rok	Sejmik Województwa					Koniec marca